

SZÁZADVÉG

IFJÚSÁGKUTATÁS PESTERZSÉBETEN ÖSSZEGZŐ TANULMÁNY

2025. augusztus 19.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	2
2. Szakirodalmi áttekintés	3
2.1. Fiatalok és szabadidő	3
2.2. Kik a fiatalok és mi jellemzi őket?	3
2.3. Szabadidő jelentősége a fiataloknál	4
2.4. Lakóhelyválasztás preferenciái	5
2.5. Összegzés	6
3. Módszertan	7
4. A kvantitatív kutatás eredményei	8
4.1. Pesterzsébeti fiatalok jellemzői	8
4.1.1. Szociodemográfiai jellemzők	8
4.1.2. Munka és tanulmányok	9
4.1.3. Életkörülmények	12
4.2. A Pesterzsébeti fiatalok szabadidő-eltöltési szokásai és egyéni preferenciái	13
4.2.1. Szabadidő-eltöltés jellemzője a Pesterzsébeti fiatalok körében	13
4.2.2. Programok látogatása barátokkal	16
4.3. A pesterzsébeti fiatalok helyi szolgáltatásokkal és programokkal való elégedettsége	18
4.3.1. Szabadidős, kulturális programokon való részvétel jellemzői	18
4.3.2. Pesterzsébeti programok ismerete	21
4.3.3. Programok és szolgáltatások iránti igény	23
4.4. Pesterzsébet, mint vágyott lakóhely	25
4.5. Pesterzsébeti fórumon való részvétel	30
5. Javaslatok az eredmények alapján	32
6. Felhasznált irodalmak	33

1. BEVEZETÉS

A XX. kerületi fiatalok aktuális élethelyzetének és lehetőségeinek, valamint jövőbeli várakozásainak megismerése érdekében górcső alá vettük azokat a tényezőket, szolgáltatásokat, programokat, amelyek befolyásolhatják a kérdezettek életét. A kutatás során azokat tekintettük fiatalnak, akik 14-30 éves kor között voltak, így a kutatás eredményei a Pesterzsébeten élő ilyen korú fiatalok körére reprezentatív. A XX. kerület számára fontos alaptudást biztosít a tanulmány a következő témák kapcsán:

- + a kerületben élő fiatalok szociodemográfiai összetételének megismerése,
- + az életkörülményeik feltérképezése,
- + a kerületi programokkal, szolgáltatásokkal való elégedettség vagy hiányérzet vizsgálata,
- + lehetséges új szolgáltatások bevezetése iránti igény, szükséglet megismerése,
- + Pesterzsébet, mint hosszú távú lakóhely választásának okai,
- + Pesterzsébet fiatalok számára történő vonzóbbá tételének lehetséges módjai.

A tanulmány a következőképpen épül fel:

- + Elsőként rövid szakirodalmi áttekintést adunk a fiatalok szabadidő-eltöltési preferenciáiról, valamint a lakóhelyválasztásukban játszott legfőbb tényezőkről,
- + Ezt követően bemutatásra kerül a kutatás módszertana,
- + Majd részletesen elemezzük a kutatás eredményeit, képet adva a Pesterzsébeti fiatalok elégedettségéről a kerületben elérhető szolgáltatásokkal, programokkal, valamint a jövőbeli szolgáltatások, lehetőségek fejlesztésének irányáról,
- + Végül pedig összefoglaljuk a tanulmány főbb eredményeit és javaslatot fogalmazunk meg a megismert adatok alapján.

2. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

A tanulmány elsődleges célja, hogy empirikus adatok alapján mutassa be a XX. kerületben élő 14-30 év közötti fiatalok főbb jellemzőit, élethelyzetét, valamint a kerülethez való kapcsolatukat és annak lehetőségeivel, szolgáltatásaival való elégedettségét. Ennek megalapozásaként elengedhetetlen egy fejezet erejéig, röviden ismertetni a témában releváns fiatalok jellemzőivel foglalkozó szakirodalmakat, amelyek élethelyzeti sajátosságait, szabadidős valamint lakóhelyi preferenciáikat járják körbe.

2.1. Fiatalok és szabadidő

2.2. Kik a fiatalok és mi jellemzi őket?

A fiatalkor meghatározása sokdimenziós kérdés, amelynek máig nincsen egységes fogalmi kerete. Stumpf például az ifjúkort az intellektuális és szociális képességek kifejlődésének szakaszaként írta le, amikor az egyén még nem teljesen önálló, mivel a felelősségtudata, illetve az érték és normarendszere nem stabil, így még egy intenzív útkeresésében van (Stumpf 1992). Ezzel szemben Erik Erikson a pszichoszociális szempontok figyelembevételével határozta meg az egyes életkori szakaszokat, beleértve a fiatalkort is. Megközelítése szerint az emberi élet különböző életszakaszokból épül fel, minden egyes szakaszban az adott életkor képességeinek megfelelő kihívással szembesül az egyén, amelyek megugrása hozzásegíti az embereket a stabil identitás kialakításához. Az Erikson által meghatározott életszakaszok közül kiemelkedik a serdülő- és fiatalkor, mely a személyiség és identitás fejlődése szempontjából kulcsfontosságú, hiszen ebben az életszakaszban tapasztalják meg az egyének az egyéni identitásukat és kezdik el tudatosan bontogatni a szárnyaikat (Erikson 1950).

A modern társadalmakban megjelent a posztadoleszcens időszak fogalma, mely a gyermekkor és felnőttkor között húzódik, és felborítja az életszakaszok lineáris rendjét (Zinnecker 1982). Ez a változás bizonyos életszakaszok kitolódását eredményezheti (ennek legékezebb példája a serdülő vagy fiatalkor elhúzódása) és jelentősen befolyásolja a fiatalok szabadidős és szocializációs szokásait, valamint megnehezíti az ifjúság fogalmának pontos meghatározását is (Andorka 2003).

A fiatalok a mindennapjaikban és a szabadidős tereikben is többféle közeggel találkoznak, amelyek szocializációs szintéreként léphetnek fel az életükben és formálhatják egyéni preferenciáikat, szabadidő-eltöltési szokásaikat. Elsődleges közegként a család jelenik meg, akik bevezetik a gyermeket, majd később a fiatalt a társadalomban, annak alapvető normáit, irányelveit ismertetik meg vele. Másodlagos közegként az iskolai vagy munkahelyi közösségek lépnek elő, harmadlagos közegként pedig a kortárs csoportok, amelyek szerepe a fiatalkorban kiemelkedően fontos, hiszen a szabadidő legnagyobb részét a kortársakkal való időtöltés vagy velük való kapcsolattartás jelenti. Negyedik térként pedig a 2000-es évek elején bekerült a felsorolásba a média, mint új szocializációs közeg, amely szintén befolyással bír a fiatalok döntéseire és értékválasztásaira. Így amikor a fiatalok jellemzőit és szabadidős tevékenységeit, valamint a jövőbeli terveiket kutatjuk, fontos szem előtt tartani az őket érő szociális hatásokat, amelyet a négy közeg jelölt ki számunkra (Horkai 2004).

2.3. Szabadidő jelentősége a fiataloknál

Amikor szabadidőről beszélünk, érdemes megvizsgálni annak egyes funkcióit is. A fiatalok életében számtalan funkciót tölt be a szabadidő:

- + egyrészt teret biztosít az önfejlesztésre, amely a személyiségfejlődést szolgálja,
- + másrészt önkifejezés és önmegvalósításban is fontos szerepet tölt be, hiszen a szabadidőben a fiatalok játszhatnak, alkothatnak és kipróbálhatnak új dolgokat annak érdekében, hogy jobban megismerjék magukat és megtalálják azokat a tevékenységeket, amelyben jónak érzik magukat,
- + harmadrészt a feltöltődést és rekreációt is szolgálja, amely a szabadidő egyik legismertebb funkciója,
- + végül pedig a szórakozás és élményszerzés emelendő ki, mint a szabadidő egyik kulcseleme (Nagy – Fazekas, 2016).

A szabadidő mennyisége és tartalmi összetétele folyamatos változásban van az 1980-as évek óta, amikor is elkezdett a gazdasági-társadalmi folyamatok hatására átértékelődni a szabadidő fogalma. Egyre bővült a szabadidős tevékenységek listája, a választás szabadsága, ahogy a fiatalok egyre több saját döntést hozhatnak meg az életükben, illetve csökkent a hozzáférésbeli korlátozottság, amelynek hála egyre többen próbálhatnak ki új, akár többféle szabadidős tevékenységeket (Hunyadi 2005).

A szabadidő-felhasználás az elmúlt évtizedekben több kutató érdeklődését is felkeltette, így viszonylag sok adat áll rendelkezésünkre a fiatalok szabadidő-eltöltéséről. Egy 2020-ban készült kérdőíves kutatás szerint, ahova 15–29 éves magyar fiatalokat vontak be, a megkérdezett korosztály tagjai legszívesebben a barátaikkal szerveztek közös programokat, vagy a telefonozást és a sorozatozást/filmnézést választották előszeretettel, mikor a kötelező tevékenységeik már nem foglalták le őket. A vizsgálat eredményei rámutattak arra is, hogy a fiatalok többsége elsődlegesen az otthona kényelmében tölti a szabadidejét, amely a leginkább a digitálisan/online végezhető tevékenységek végzésének kedvez, így még nagyobb teret nyer az online/digitális platformokon eltöltött szabadidő (Mohos – Ponyi 2020). Nemzetközi statisztikák is alátámasztották azt, hogy a fiatalok életében egyre kevésbé jelenik meg a rendszeres sportolás és a sokszínű kultúrafogyasztás. Ugyanakkor az internethasználat a szabadidő szerves részévé vált a fiatalok életében, mivel egyszerre szolgálja az információgyűjtést, a kapcsolattartást és a szórakozást is az életükben (Eurobarometer 2014 In Nagy – Fazekas 2016).

Egy Svédországban végzett kutatás a fiatalok egymással töltött idejének jellemzőit vizsgálta. A kutatók szerint a fiatalok életének – ahogy fentebb is említésre került - központi eleme az egymással eltöltött idő, vagy más néven lógás (mely olyan közösen eltöltött idő, melynek jellege nincsen előre meghatározva, se a helye, se az ideje, így egy kreatív szabad jelleget feltételez, amely közel áll a fiatalok életviteléhez), amelynek kedvelt helyszíneiként jelennek meg a parkok vagy egyéb városi terek (Tani 2015). Ezeknek a helyszíneknek a vonzereje az ingyenességükből fakad, valamint a szabad tér nyújtotta rugalmasságból és lehetőségekből, amelyet a fiatalok megtehetnek ezeken a helyszíneken (Kauppinen – Tani – Laine 2025).

A fiatalok különböző helyszíneket részesítenek előnyben a barátaikkal való találkozások során. Egyrészt preferálják azokat a helyszíneket, ahol elvonulhatnak a szüleik és a felnőttek szeme elől és belemélyedhetnek a saját kortárs világukba, szabályok, korlátozások nélkül. Másrészt

jellemzők még azok a helyszínek is, ahol a fiatalok „megmutatkozhatnak” egymásnak, ahol láthatnak más velük hasonló korúak, illetve magukat is láttathatják magukat (Lieberg 1995). A fiatalok nyilvános helyeken való időtöltése mindig szerves részét képezte a fiatalok életének, melyet az elmúlt évtized technológiai újításai alapvetően változtattak meg. Az okostelefonok megjelenésének következtében megváltozott az, hogy hogyan döntenek a fiatalok arról, hogy hol és mikor találkoznak a barátaikkal, így a mai találkozók egyik fő jellemzőjévé vált a mobilitás és a rugalmasság, amelyet az online leegyeztetett időpontok és az ad hoc megválasztott helyszínek biztosítanak (Kievitsbosch et al. 2009).

Az okostelefonok elterjedésével lehetőség nyílt a folyamatos kapcsolattartásra, amelynek következtében a fizikailag távol lévő személyekkel is korlátok nélkül kommunikálhatnak, valós időben kapcsolatba lépve egymással, amely új lehetőségeket és állandó kommunikációt tesz lehetővé. A távolság leküzdése mellett az okostelefonok és az internet széleskörű használata az időbeli korlátok átlépését is eredményezte, aminek hála ma már bárhol és bármikor elérhetők a kapcsolódások az egyének számára. Végül még egy fontos hatása van az okostelefonok napi szintű használatának, mégpedig a személyre szabás lehetősége, amely a saját élmények és gondolatok kifejezését jelenti, valamint a programok saját igényeikhez igazítását, amely nagy szabadságérzetet biztosít a fiatalok számára (Vanden Abeele 2016).

2.4. Lakóhelyválasztás preferenciái

A fiatalok lakóhelyválasztási preferenciáinak vizsgálata nehéz feladat, hiszen központi szerepet játszanak benne az egyéni motivációk, értékek, így nem lehet egyértelműen meghatározni, hogy mikre vágnak a lakóhelyük megválasztása során. Ugyanakkor vannak olyan szempontok, amelyeket gyakran említenek a fiatalok, ha a lakóhelyválasztásról kérdezik őket. Speck szerint kiemelt szerepet kapnak olyan tényezők, mint a könnyen elérhető munkahelyek vagy a helyi gazdaság helyzete, a városok nemzetközisége és a társadalmi egyenlőtlenség. De emellett még a rekreációs lehetőségek, környezeti tényezők, közlekedés, az élet megfizethetősége, a digitalizáció mértéke, oktatás, egészségügy, közbiztonság, a helyi közösség, demográfiai adottságok, közműszolgáltatások állapota, fejlődési lehetőségei is befolyásolhatják, hogy milyen helyszínre szeretnének költözni a fiatalok (Speck 2013). A lakóhelyválasztásban külső és belső tényezők is szerepet játszanak. Külső tényezők között azonosítható a migráció, az ingatlanpiacot és lakásrendszert érintő jellemzők. Belső tényezők alatt pedig a demográfiai, családi, kötődési adottságok (egyéni jellemzők), valamint a lakástulajdon, -környezet és a lakóhelyi társadalom adottságai (lakóhelyi jellemzők) értendők, melyeket mind mérlegelik a fiatalok a lakóhelyük megválasztása során (Teveli-Horváth – Varga 2023).

Egy két hullámban felvett (2019-ben és 2021-ben) fókuszcsoportos kutatás során a magyar fiatalok lakóhelyválasztási preferenciáit vizsgálták, amelyek kijelölték a legfőbb irányokat a hosszú távú lakóhely választásában. 2019-es megkérdezés eredményei alapján négy tényező befolyásolta leginkább a lakóhelyválasztást a fiatalok életében. A megkérdezettek fontosnak tartották a város alapfelszereltségének vizsgálatát, szolgáltatásokkal való ellátottságát, a helyi gazdasági élet és az ott élő lakosság szubjektív jólétének vizsgálatát, mielőtt a választás megtörténne. Az alapfelszereltségnél a természeti és épített környezet szépsége és csendessége kapott helyet, valamint a közlekedéssel kapcsolatos megélések (mennyire jók az autóutak, mennyire gyakran járnak a tömegközlekedési eszközök). A szolgáltatási és infrastrukturális feltételek alatt megjelent a multikulturális elemek keresése, megfizethető és színvonalas termékek elérhetősége, magaskultúra fellelhetősége vagy a szolgáltatások széles

választéka, mint szempont a választás során. A munkahelyek mennyiségével és minőségével kapcsolatos preferenciák is hangsúlyosan megjelentek, például a megfelelő munka- és környezet, valamint munkakörülmények, távmunka lehetősége, a home office iránti igény pedig egyre erőteljesebb a fiatalok körében. Végül még fontos szerepet játszhat a fiatalok lakóhelyválasztásában a tolerancia, nyitottság, biztonság, továbbá a közösségi és helyi identitás megtapasztalása. Marasztaló tényező lehet még a barátok, család egy adott helyen való fellelhetősége, a hagyományörzés és az otthonosság érzete is (Teveli-Horváth – Varga 2023).

2021-re a Covid-19 hatására átalakultak a lakóhelyválasztási preferenciák a fiatalok életében. A 2021-ben készült fókuszcsoporthoz tartozó kutatásban már sokkal nagyobb hangsúlyt kapott a természeti környezet, különösen annak szerepe a munka és magánélet egyensúlyának biztosításában, stresszoldó funkciója, valamint pozitív hatása a testi és mentális egészségre. Felértékelődött a közösség és a család szerepe, több megkérdezett is kifejtette, hogy fontosabbá vált számukra a szociális háló jelenléte a lakóhelyválasztás során. Ezzel párhuzamosan viszont csökkent a munkahely minőségével és a szolgáltatások elérhetőségével kapcsolatos elvárás a fiatalok körében. A két kutatási év eredményeit vizsgálva elmondható, hogy a hagyományosan vonzó számító tényezők közül a színvonalas oktatás, a magas hozzáadott értékű munkalehetőségek és a kielégítő infrastruktúra emelkedtek ki. Ugyanakkor fontosak voltak alternatív, újszerű tényezők is, mint például a helyi közélet transzparenciája, illetve a helyi párbeszéd és bevonódás lehetősége is (Teveli-Horváth – Varga 2023).

2.5. Összegzés

A fiatalok kutatása sokrétű mind a magyar, mind a nemzetközi szakirodalomban, melynek egyik kiemelt diskurzusa a fiatalság meghatározása, annak kereteinek felállítása is. Ahogyan ebben a fejezetben láthattuk, a fiatalságot sok pszichológiai és környezeti jellemző is befolyásolja, így nem konkrét életkori csoport mentén határozzák meg a fiatalságot, hanem bizonyos jellemzőkkel rendelkező egyéneket. Ugyanakkor a fogalom továbbra is fluid, minden kutatásban más szempontok mentén fogalmazódik meg.

A fiatalok életének fontos eleme közösségben eltöltött idő – elsősorban a kortárs közösség a barátok jelenlétével –, amelyet leginkább a szabadidejükben tudnak megvalósítani. A barátokkal eltöltött idő és az egyes programok, szolgáltatások igénybevételének megválasztása kijelöl bizonyos irányokat. A szabadidejükben a fiatalok kipróbálhatnak új képességeket, tudáselemeket, kifejezhetik önmagukat és kapcsolódhatnak a társaikhoz, amelyek mind formálják az identitásukat és a későbbi értékrendjüket, valamint szabadidő-eltöltési szokásaikat is.

Végül még a fiatalok lakóhelyválasztási preferenciáira tértünk ki ebben a fejezetben, amelyből megtudtuk, hogy nagyon változékonyak és leginkább az egyéni értékválasztások és megélések befolyásolják. Ugyanakkor a fiatalok többsége számtalan tényezőt és lehetőséget mérlegel, amikor lakóhelyet választ, mindamelllett az erős szociális kapcsolatok (család, barátok, ismerős közösség) is képesek helyben tartani őket.

3. MÓDSZERTAN

A kutatáshoz egy kvantitatív adatfelvételi módszer társult, amelynek során a XX. kerületben élő fiatalok (14–30 éves kor között) körében 300 fő megkérdezésére került sor, CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing) módszert alkalmazva. A kérdőív kitöltése a megkérdezetteknek körülbelül 15 percét vett igénybe. A minta nem és kor szerint reprezentálja a Pesterzsébeti 14–30 éves lakosságot, amelynek biztosításához kvótás adatfelvétel állt rendelkezésre. A kérdőívek felvétele 2025. július 2. és július 23. között zajlott.

A kutatáshoz használt kérdőív több, nagyobb téma köré szerveződött, melyben a megkérdezettek elmondhatták véleményüket és meglátásaikat a XX. kerület ellátottságával kapcsolatban. A kérdőív első részében szociodemográfiai kérdések szerepeltek, amelyek segítettek megismerni a Pesterzsébeten élők alapvető jellemzőit. Ezt követően arra a háztartásra vonatkozóan, amelyben élnek a megkérdezettek, néhány kérdés is szerepelt, hogy teljes körűbb képet kapjunk a kerületi fiatalok lakóhelyzetéről és anyagi lehetőségeiről. Ezt követték a Pesterzsébetet érintő kérdések az alábbi témákban: a helyi programok ismerete, igénybevétele, szolgáltatásokkal való ellátottság és használat, barátok szerepe a fiatalok életében, szabadidő-eltöltés jellemzői. Végül pedig lakóhely tekintetében tért ki a fiatalok letelepedési vagy elköltözési szándékaira, valamint azokra a tényezőkre, amelyek befolyással bírnak a hosszú távú helyben maradásban.

4. A KVANTITATÍV KUTATÁS EREDMÉNYEI

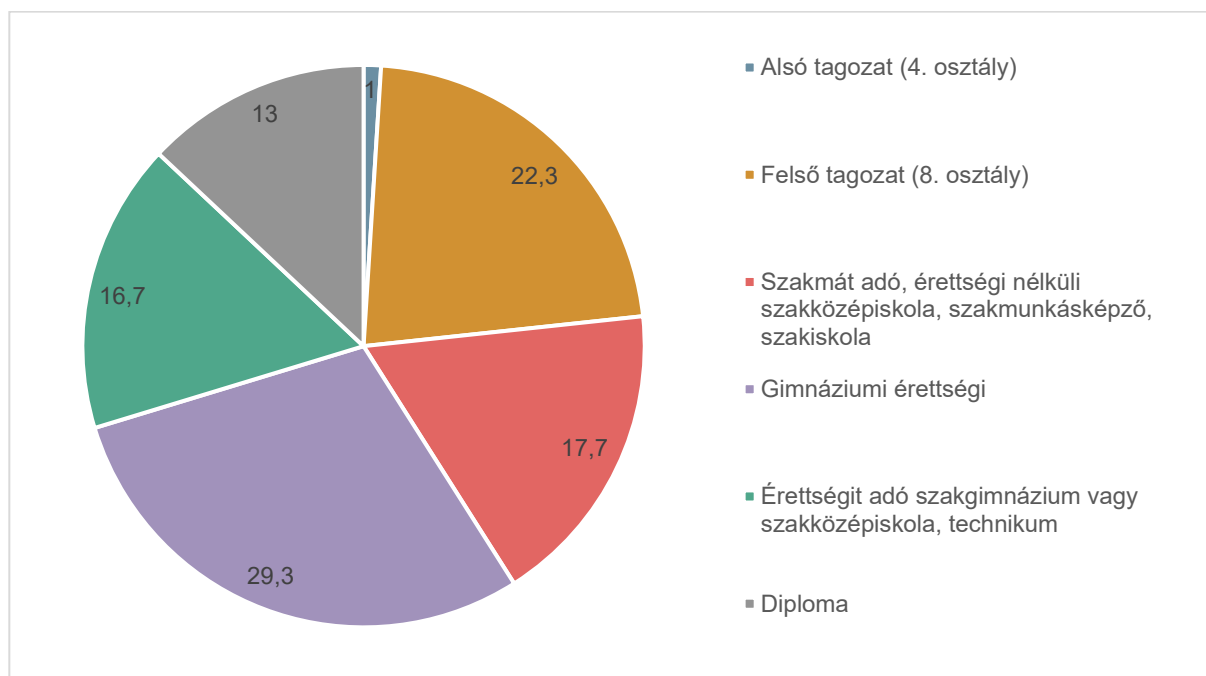
4.1. Pesterzsébeti fiatalok jellemzői

4.1.1. Szociodemográfiai jellemzők

A kutatásba a XX. kerületben élő 14 és 30 év közötti fiatalok kerültek bevonásra, elsőként az ő szociodemográfiai jellemzőit mutatjuk be. A mintába került személyek 51 százaléka férfi míg 49 százaléka nő volt. A kérdőívben a fiataloknak meg kellett adniuk, hogy melyik évben születtek, ezek alapján pedig életkori csoportokba soroltuk őket. A megkérdezettek 10,3 százaléka 14–15 éves, 26 százaléka 16–20 éves, 28,7 százaléka 21–25 éves és 36 százaléka 26–30 éves volt.

Az iskolai végzettség esetében a középiskolai végzettségek jelenléte dominál, amelyet a minta összetétele indokol, hiszen a speciális, fiatal korosztály esetében a többség még tanulmányait végzi, de a kérdezettek nagy része érettségivel vagy szakmával már rendelkezik. A válaszadók 1 százaléka az alsó tagozatot jelölte meg legmagasabb iskolai végzettségként, felső tagozatot azonban már 22,3 százalék, ők azok a személyek, akik a kérdezés időszakában a középfokú képzésben vesznek részt. Szakmát biztosító szakközépiskolai, szakmunkásképző vagy szakiskolai képzettsége további 17,7 százaléknak van, gimnáziumi érettségiről pedig a fiatalok közel harmada (29,3 százaléka) számolt be. Érettségit adó szakgimnáziumi vagy szakközépiskolai, technikai legmagasabb befejezett iskolai végzettsége 16,7 százaléknak van, míg diplomával 13 százalék rendelkezik a pesterzsébeti fiatalok közül.

1. ÁBRA: MI AZ ÖN LEGMAGASABB BEFEJEZETT ISKOLAI VÉGZETTSÉGE?
(N=300, %)

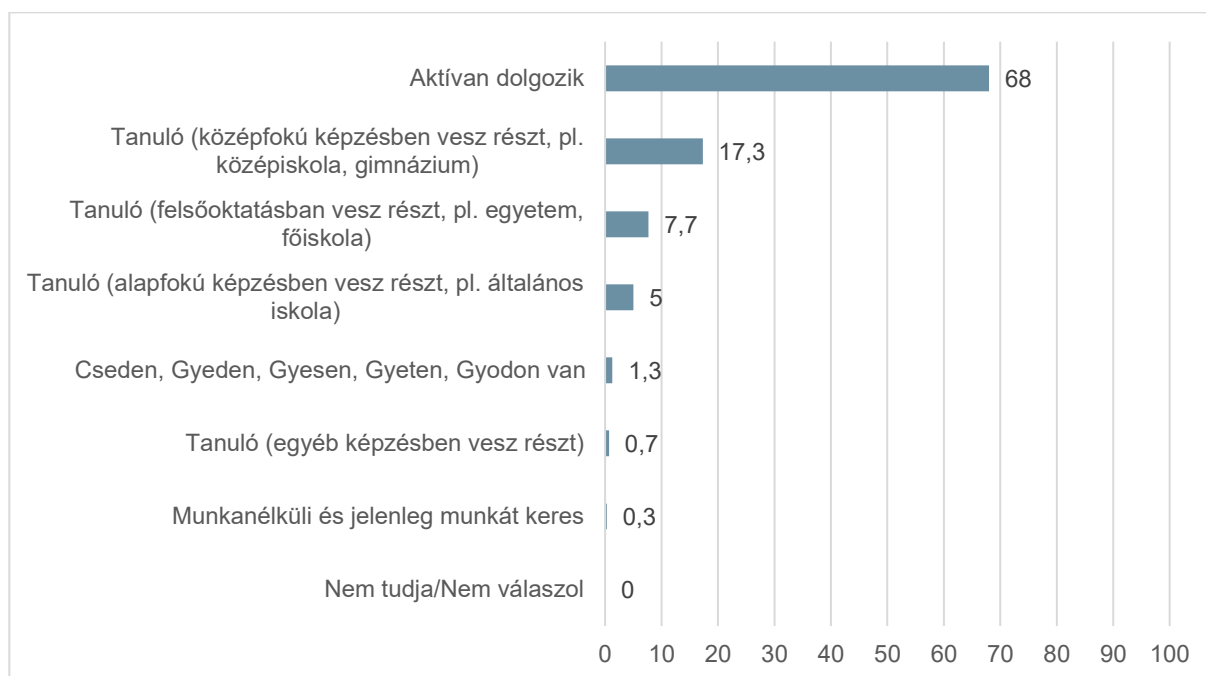
Forrás: Századvég

4.1.2. Munka és tanulmányok

A fiatalok gazdasági helyzetének vizsgálata során több válaszlehetőség megjelölését tettük lehetővé annak érdekében, hogy pontosabb képet kapjunk arról, milyen arányban tanulnak, dolgoznak vagy végeznek egyéb gazdasági tevékenységet a megkérdezettek. A legtöbben (68 százalék) aktívan dolgoznak, főállásban vagy a tanulmányaik mellett. Országos szinten is megfigyelhető jelenség, hogy a fiatal korosztály körében nő a foglalkoztatottsági ráta, hiszen sokan már a tanulmányaik mellett is végeznek kereső tevékenységet, sőt vannak, akik ezt a tevékenységet tekintik elsődlegesnek, a tanulást pedig csak kiegészítő tevékenységnek. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint a fiatalok körében egyre nőtt a foglalkoztatottsági ráta az elmúlt években. 2014-ben a 15–19 évesek 3,5 százalékos, 20–24 éveseknek 41,3 százalékos, míg a 25–29 éveseknek 77,3 százalékos volt a foglalkoztatottsági rátája. Ez 2024-re az alábbiak szerint növekedett: a 15–19 éveseknél 5,1 százalékos, a 20–24 éveseknek 48,9 százalékos, a 25–29 éveseknek a 82,5 százalékos volt a foglalkoztatottsági rátája (KSH 2025). Ez a változás a Pesterzsébeti fiatalok körében is tetten érhető, hiszen a válaszadók kétharmada vállalt valamilyen munkát, ami azt jelenti, hogy egyre több fiatal kezd valamilyen kereső tevékenységbe, amint lehetősége nyílik rá. Tanulmányokat a pesterzsébeti fiatalok harmada folytat jelenleg is, 17,3 százalék a középfokú képzésben vesz részt, 7,7 százalék felsőoktatásban, 5 százalék pedig általános iskolában tanul, 0,7 százalék pedig egyéb képzési formában vesz részt. A mintában kevesebb mint 2 százalékos említettséget értek el azok a személyek, akik Cseden, Gyeden, Gyesen, Gyeten, Gyodon vannak, vagy olyan munkanélküliek, akik éppen állást keresnek.

**2. ÁBRA: MI AZ ÖN GAZDASÁGI HELYZETE?
(TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES, N=300, %)**

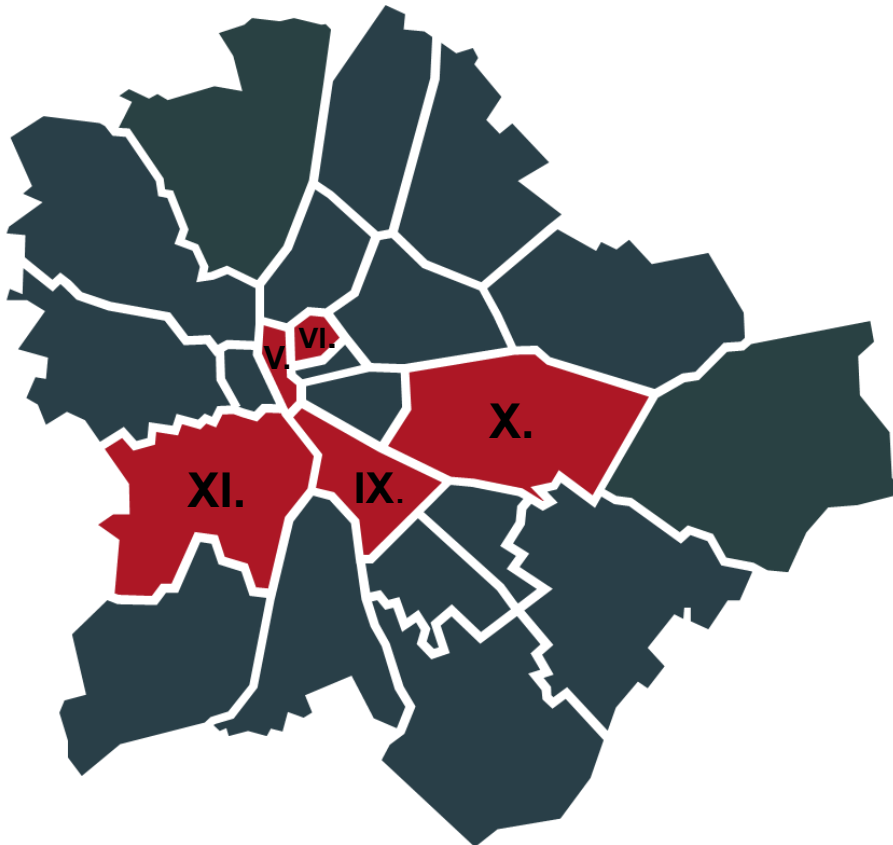
Forrás: Századvég

Ezt követően a tanulmányokat végző fiataloktól megkérdeztük azt is, hogy hol helyezkedik el az az intézmény, ahol tanulnak. A tanulók 63 százaléka helyben, a XX. kerületben jár iskolába, 34,8 százalékuk egy másik kerületben, 2,2 százalékuk pedig egy másik városban/településen. Másik kerületben járó tanulóknál bizonyos kerületek népszerűbbnek mutatkoztak az iskolák

esetében, mint az V. kerület, VI. kerület, IX. kerület, X. kerület és XI. kerület. Budapesttől eltérő települések közül Debrecent, illetve Érdet említették még, mint oktatási helyszín. Az egyes iskolatípusok szerint érdemes differenciálni a képet, ugyanis eltérő arányban járnak a XX. kerületben iskolába az általános iskolások, középiskolások, illetve a felsőfokú oktatásban résztvevők. Az általános iskolába járó fiatalok 93,3 százaléka pesterszébeti iskolába, 6,7 százaléka pedig egy másik budapesti kerületben tanul. A középiskolások esetében már csak 76,9 százalék tanul helyben, 21,2 százalék egy másik kerületben és 1,9 százalék ettől eltérő településen. A felsőoktatásban részt vevőknél megfordul a tendencia, mivel körükben csak 13 százalék tanul a XX. kerületben, míg a többség (87 százalék) más kerületben látogat felsőoktatási intézményt, amely nem meglepő, hiszen a főiskolák, egyetemek jellemzően a fentebb is említett kerületekben összpontosulnak, így magától értetődő módon a fiatalok ezekhez a lehetőségekhez alkalmazkodnak és átjárnak más kerületekbe tanulni. Az iskolák tekintetében az alacsonyabb képzési szintek nagyobb mértékben képesek helyben tartani a fiatalokat, amely a magasabb képzési szintek felé elmozdulva megváltozik és egyre nagyobb arányban mennek át másik kerületbe vagy településre, amely a felsőoktatás esetében csúcsosodik ki, hiszen Pesterzsébeten csak az Apor Vilmos Katolikus Iskola pesterszébeti kampusza található, ahová csak a fiatalok kis százaléka jár.

3. ÁBRA: TANULMÁNYOK VÉGZÉSÉNEK LEGGYAKORIBB HELYSZÍNEI BUDAPEST KERÜLETEIBEN (LEGGYAKRABBAN EMLÍTETT KERÜLETEK KIEMELÉSÉVEL)

Forrás: Századvég

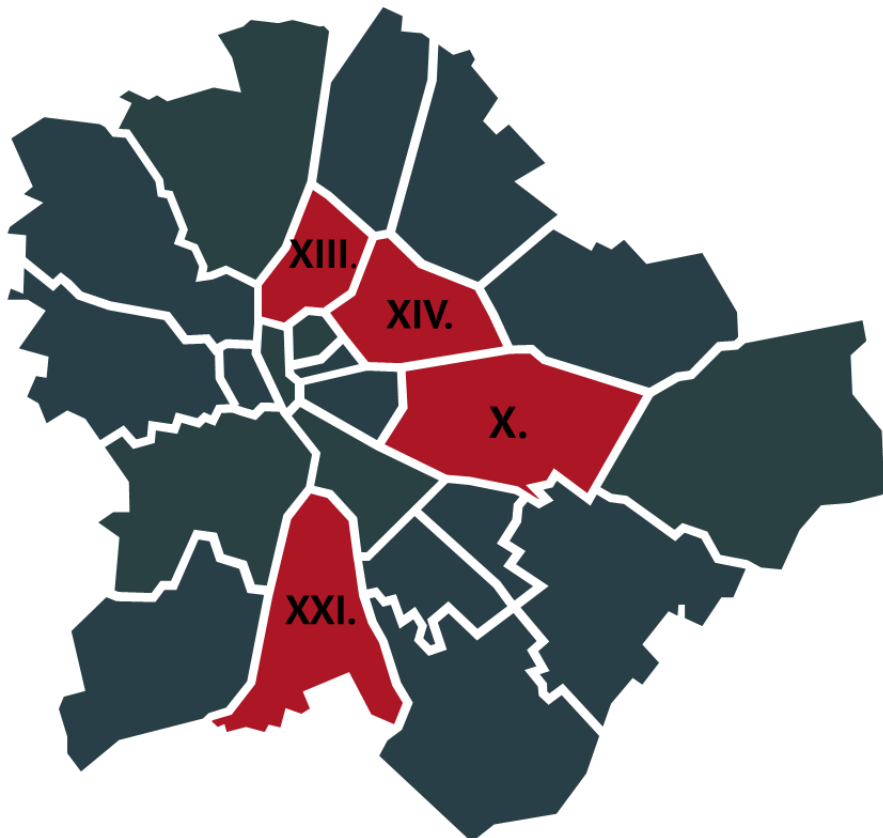
A tanulmányokat végző fiataloktól kérdeztük azt is, hogy a tanulás befejezése után hol terveznek munkát vállalni. A tanuló fiatalok negyede (25 százaléka) a XX. kerületben szeretne majd elhelyezkedni, 22,8 százaléka Budapest egy más kerületében (elsősorban az V., VII. és XI. kerületekben), 21,7 százalék külföldön, míg 3,3 százalék Magyarországon belül egy másik

településen, például Dunaharasztin vagy Érden. További 5 százalék említett a munkavállalástól eltérő terveket a jelenlegi tanulmányaik befejezése után, mint új iskola/képzés vagy egy nyelvtanfolyam elvégzése. Kiemelendő még, hogy a válaszadók 21,7 százaléka nem tudta megmondani, hogy hol szeretne dolgozni majd a tanulmányok befejezése után, hiszen a korcsoport fiatalabb tagjai számára ez még annyira távlati kilátás, hogy nem gondolkoztak még rajta, így nem tudtak választ adni.

Az aktív munkaviszonyról beszámolt 14–30 év közötti pesterzsébetiektől a munkahely elhelyezkedését is megérdeklődtük. A dolgozók fele (51,5 százaléka) XX. kerületi munkahelyen, 38,2 százalék egy másik kerületi munkahelyen (leggyakoribb válaszok ebben az esetben a X., XIII., XIV. és XXI. kerületek voltak) dolgozik, továbbá Pest vármegyei településeket jelöltek még meg más települési munkahelyként, mint Vecsés, Gyál, Érd, Dunaharaszti vagy Pécel. Ezek alapján a fiatalok többsége helyben vagy közelebbi kerületben, vagy településen keresett/talált magának munkát, amely mutatja, hogy a XX. kerületben is nagyobb számban vannak elérhető munkalehetőségek, valamint, hogy a megkérdezettek előnyben részesítik a könnyebben elérhető munkahelyeket, amelyekhez nem kell sokat utazniuk. Azok a személyek, akik a X., XIII., és XIV. kerületet jelölték meg a munkavégzés helyszínének, olyan kerületet választottak, ahol rengeteg, akár jobban fizető munkalehetőség is elérhető. Ezek a kerületek irodaházakkal vagy gyártelepekkel is jobban ellátottak, mint a XX. kerület, így nagy munkaerőt vonzanak, amelyhez a könnyű megközelíthetőségük is hozzájárul. A XXI. kerület a közelsége miatt lehet vonzó, mivel Csepel Pesterzsébethez hasonlóan kertvárosiasabb jelleggel rendelkezik, mint a többi megjelölt kerület.

4. ÁBRA: MUNKAVÉGZÉS LEGGYAKORIBB HELYSZÍNEI BUDAPEST KERÜLETEIBEN (LEGGYAKRABBAN EMLÍTETT KERÜLETEK KIEMELÉSÉVEL)

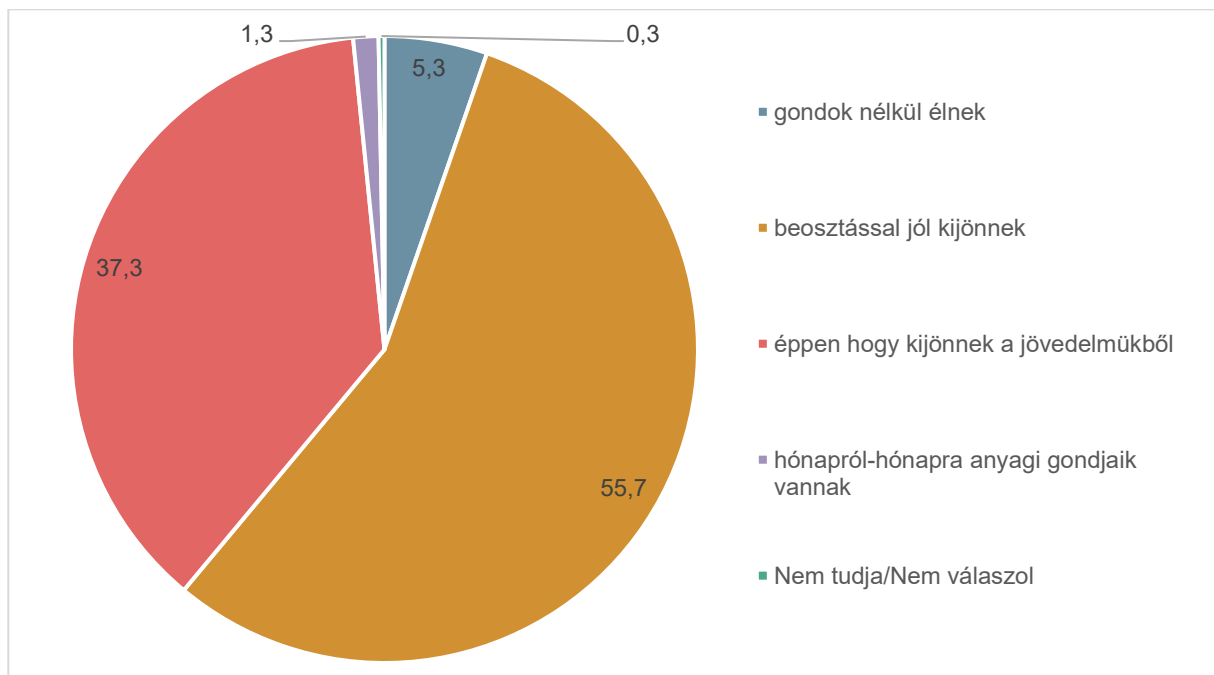
Forrás: Századvég

4.1.3. Életkörülmények

A pesterzsébeti fiatalok élethelyzetének feltérképezése érdekében kitértünk az anyagi helyzet szubjektív megítélésére, a háztartás nagyságára, illetve arra is, hogy kikkel élnek egy fedél alatt a megkérdezettek, amelyből megtudhatjuk a legjellemzőbb együttélési formákat a körükben. A háztartás anyagi helyzetét a többség kifejezetten jónak ítélte meg, 5,3 százalék úgy vélte, hogy gondok nélkül megélnék a jövedelmükből, 55,7 százalék szerint pedig beosztással ugyan, de jól kijönnek a jövedelmükből. A fiatalok harmada (37,3 százaléka) számolt be eggyel szerényebb anyagi körülményekről, ők éppen hogy kijönnek a bevételükből, míg 1,3 százalék számolt be hónapról hónapra anyagi gondok jelenlétéről. A XX. kerületi fiatalok többsége az eredmények alapján jó, vagy legalábbis stabil anyagi helyzetben él, ami kifejezetten pozitív eredménynek tekinthető. Egyéni szinten ez azt indikálja, hogy kevesebb stressz és nagyobb fokú elégedettséget tapasztalnak, mivel nem kell a mindennapi megélhetés miatt aggódniuk. Ez társadalmi és kerületi szinten is kedvező helyzetet teremt, hiszen a fiatalok gazdasági helyzetük révén aktív szereplőkként vehetnek részt a helyi életben, igénybe tudják venni a kerületi szolgáltatásokat, programokat, amely közvetve a helyi gazdaságot és közösséget is erősíti.

5. ÁBRA: ÖSSZESEN HOGY ÉRZI, ÖNÖK ANYAGILAG... (AZ A HÁZTARTÁS, AHOL ÖN ÉL) (N=300, %)

Forrás: Századvég

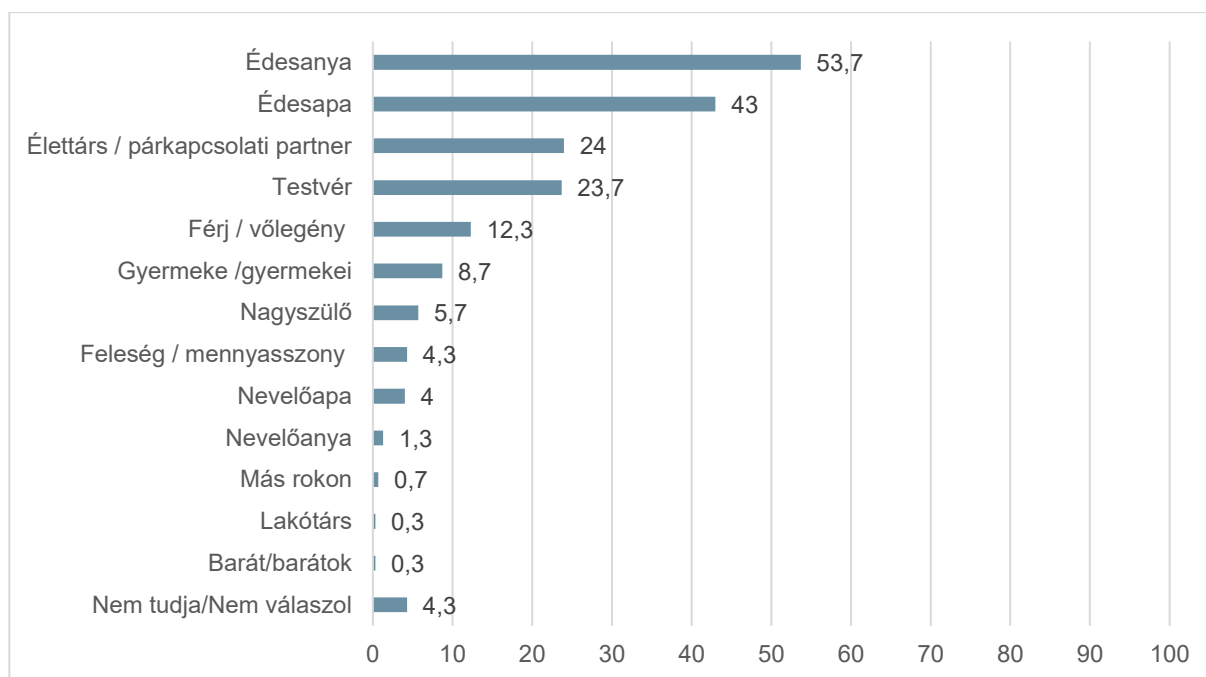
A háztartás méretét tekintve a kettő, illetve három fő jelenléte (a válaszadót is beleszámítva) volt jellemző a megkérdezettek körében. A XX. kerületi fiatalok 4,3 százaléka él egyedül, 36 százaléka kétfős, 35 százaléka pedig háromfős háztartásban. Négyen élnek egy fedél alatt 19 százalék esetében, 5 vagy annál többen pedig 5,6 százaléknál.

Arra vonatkozóan, hogy a fiatalok kikkel élnek egy háztartásban több válaszlehetőség megjelölése is rendelkezésre állt. Az eredményeket áttekintve kirajzolódik előttük, hogy a fiatalok többsége az édesanyjával (53,7 százalék) és/vagy az édesapjával (43 százalék) él együtt. Nagyságrendileg őket követik azok a személyek, akik élettárral vagy párkapcsolati

partnerrel élnek egy háztartásban, majd azok, akik egy vagy több testvér jelenlétéről számoltak be, akikkel együtt élnek. 12,3 százalék a férjével vagy vőlegényével és 4,3 százalék a feleségével vagy menyasszonyával osztozik egy háztartáson. Ezen felül a mintába került személyek 8,7 százaléka él egy háztartásban a saját gyermekével vagy gyermekeivel, 5,7 százalék pedig nagyszülővel. Nevelőapával vagy nevelőanyával nagyon minimális százalék él együtt, ami mutatja, hogy a XX. kerületi fiatalok többsége a vérszerinti szüleivel él egy háztartásban és csak kisebb arányuk él az egyik szülő új partnerével, aki nem vérszerinti rokona. Más rokonnal, lakótárssal vagy barátal pedig a mintába kerültek kevesebb mint egy százaléka nyilatkozta, hogy együtt élne.

6. ÁBRA: KIKKEL ÉL ÖN EGY HÁZTARTÁSBAN? (TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES, AKIK MAGUKON KÍVÜL MÉG LEGALÁBB EGY SZEMÉLYEL ÉLNEK EGYÜTT, N=287, %)

Forrás: Századvég

4.2. A Pesterzsébeti fiatalok szabadidő-eltöltési szokásai és egyéni preferenciái

A helyi fiatalok életének és preferenciáinak teljes körű megismerésének érdekében néhány kérdés erejéig vizsgáltuk a 14–30 éves helyiek szabadidő-eltöltési szokásait, barátok számát és a velük való kapcsolattartás milyenségét – hiszen ebben az életkori szakaszban kifejezetten jelentős a kortársak hatása, jelenléte. Ahhoz hogy lehetőséget, programokat teremthessen a XX. kerület a fiatalok számára, első lépésként arra is választ kell kapnunk, hogy milyen tevékenységeket vagy programokat végeznek leggyakrabban a szabadidejükben, hiszen ezekbe lesznek a legkönnyebben bevonhatók a lakóhelyükön is.

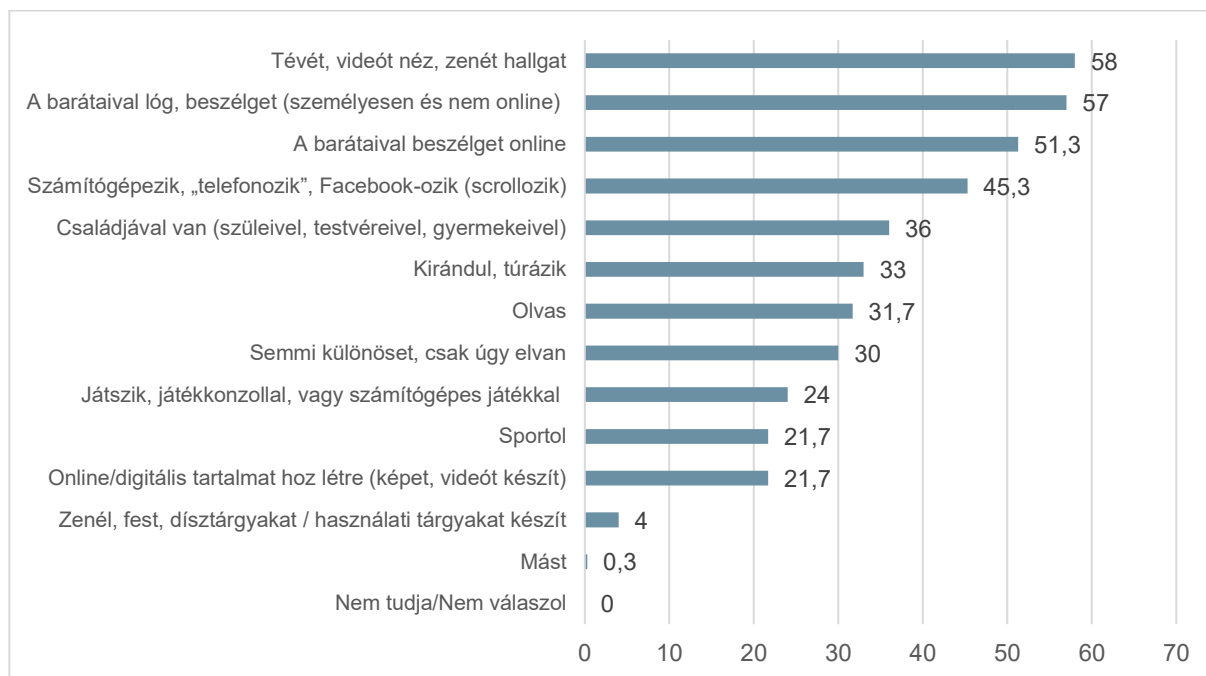
4.2.1. Szabadidő-eltöltés jellemzője a Pesterzsébeti fiatalok körében

Elsőként egy általunk összeállított listából kellett kiválasztaniuk a megkérdezetteknek egy vagy több szabadidős programot, amelyet leggyakrabban végeznek, amikor nincsenek iskolában vagy a munkahelyükön. A válaszok alapján két főbb motívum állapítható meg: egyrészt az

online, digitális tartalmak fogyasztásának, készítésének kiemelkedő választása a szabadidő-eltöltésben, másrészt a baráti kapcsolatok fontossága és jelenléte a szabadidőben, mely eredmények összhangban állnak a szakirodalomban bemutatott kutatásokkal is. Az online, digitális tartalmakkal kapcsolatos tevékenységek sokszínűek lehetnek, a válaszok között is több módon kaptak ezek teret. Tévét, videót nézni vagy zenét hallgatni a fiatalok 58 százaléka szokott a szabadidejében – ez lett a legtöbb választ kapott kategória a kérdőívben. Ezt szorososan követi a barátokkal személyesen eltöltött idő, melyet a megkérdezettek 57 százaléka jelölt meg, valamint a barátokkal való online beszélgetés (51,3 százalék), amely szintén népszerű volt a fiatalok körében. Előkelő helyen szerepel még a válaszok között a számítógépezés, telefonozás, amelyet a válaszadók 45,3 százaléka végez szívesen szabadidejében. Játékkonzollal vagy számítógépes játékkal 24 százalék játszik, online/digitális tartalmat pedig 21,7 százalék hoz létre szabadidős program gyanánt. Ezek az arányok visszatükrözik, hogy a XX. kerületi fiatalok szabadidő-eltöltésének milyen szerves részét képezi az online tér és az ahhoz kapcsolódó tevékenységek, beleértve a barátokkal való kapcsolattartást, különböző tartalmak nézését/hallgatását vagy éppen tartalmak készítését. Így amikor a fiatalok helyzetéről gondolkozunk elengedhetetlen figyelembe venni, hogy leginkább az online felületeken elérhetőek vagy motiválhatók arra, hogy részt vegyenek bármilyen programban vagy eseményen. Pozitív tendencia azonban, hogy a digitális tevékenységekre szánt idő mellett minden harmadik megkérdezett szokott kirándulni, túrázni (valószínűleg inkább a hétvégék alkalmával), időt tölteni a családjával, valamint olvasni is. Ugyanakkor 30 százalék a semmittevést is megjelölte, ötödük szeret sportolni, kevesebb mint 5 százalékuk pedig kreatív tevékenységgel eltölteni a kötelezettségektől mentes idejét.

7. ÁBRA: MIT/MIKET CSINÁL LEGGYAKRABBAN A SZABADIDEJÉBEN? (TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES, N=300, %)

Forrás: Századvég

Ahogy a fentebbi kérdésnél is láthattuk a szabadidő-eltöltésben kulcsszerepet játszanak a barátok, illetve a velük szervezett személyes vagy online programok, kommunikáció. Ezért kitértünk a barátok jelenlétére is, ahol a fiataloknak meg kellett válaszolniuk, hogy hány olyan barátjuk van, akikkel személyesen is szoktak időt tölteni. A többség két vagy három barát

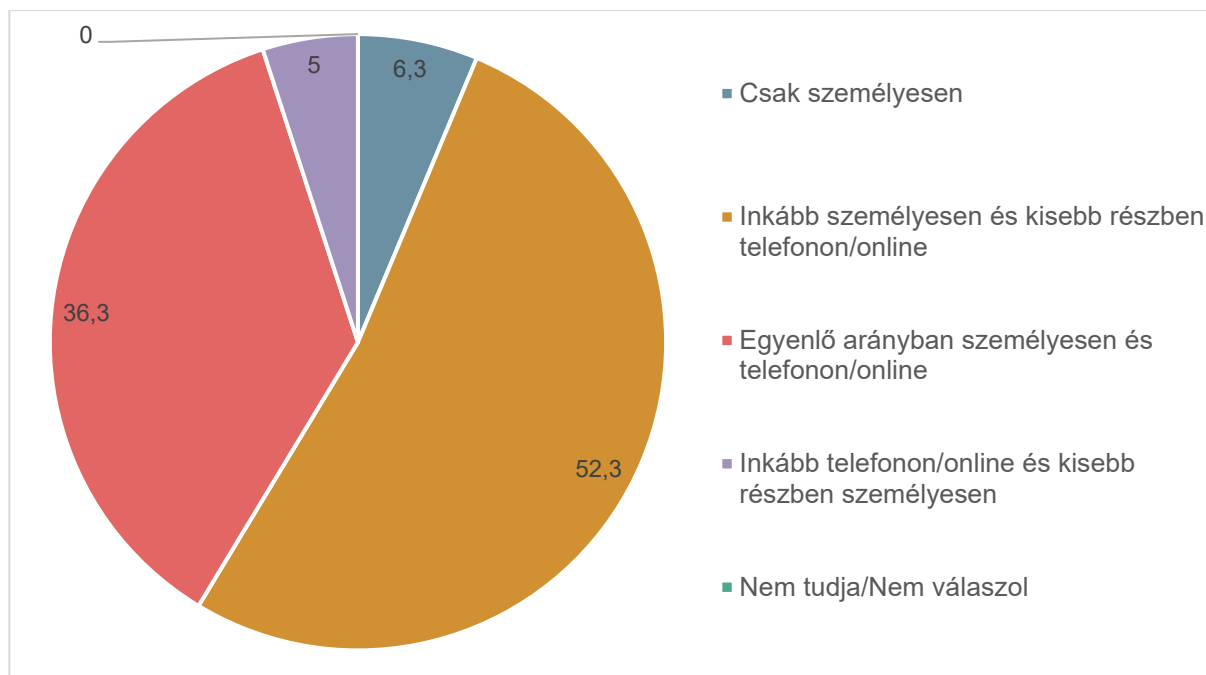

jelenlétéről számolt be, akikkel részt szoktak venni közös programokon az online téren kívül is. A válaszadók közel harmadának (29 százalék) van három, negyedének (26,3 százalék) két barátja. Négy barátról 14,7 százalékuk, 5 barátról pedig 11 százalékuk számolt be, 6 vagy annál több baráti kapcsolattal 8,9 százalék rendelkezik, így ők már egy kifejezetten nagy baráti társasággal dicsekedhetnek. Egy barátról a fiatalok egytizede tett tanúbizonyságot, arról pedig, hogy nem rendelkezik egyetlen baráttal sem, senki sem nyilatkozott, amely azt mutatja, hogy a megkérdezettek legalább egy tartós baráti kapcsolattal rendelkeznek az életükben, ami több szempontból is kifejezetten pozitívnak tekinthető. A baráti kapcsolatok jelenléte képes hatékonyan csökkenteni a magányosságot, emellett csökkenti a stresszt a fiatalok életében és segít olyan készségekre szert tenni, melynek hála könnyebben kapcsolódnak be a fiatalok iskolai, munkahelyi vagy egyéb közösségekbe, amely a társadalmi beágyazódást segíti elő (Birrell et al. 2025).

A barátokkal való kapcsolattartásnál külön kíváncsiak voltunk arra, hogy a személyes és az online/telefonon való kommunikáció hogyan oszlik meg a XX. kerületi fiatalok baráti kapcsolatainál. A megkérdezettek fele inkább a személyesen kapcsolattartási formát részesíti előnyben a barátaival és csak úgymond ezt kiegészítve jelennek meg az online vagy telefonos beszélgetések. A fiatalok további bő harmada (36,3 százaléka) nagyjából egyenlő mértékben beszélget személyesen és valamilyen online felületen a barátaival. 6,3 százalékuk csak személyes formában tartja a kapcsolatot a barátaival, míg 5 százalék inkább a telefonos/online kommunikáció irányába mozdult el, amelyet személyes találkozókkal egészítenek ki. Meglepő eredmény azonban, hogy egy olyan személy sem volt a mintában, aki kizárólag online tartotta volna a kapcsolatot a barátaival, amely azt mutatja, hogy a személyes jelenlét valamilyen (akár kismértékben is) formában továbbra is meglehetősen fontos a 14–30 éves korosztálynak. Korcsoportokra bontva a mintát megfigyelhető, hogy a 14–25 évesek hasonló mértékben választották az egyes kategóriákat, azonban a 26–30 éveseknél magasabb volt az egyenlő mértékű személyes és online kapcsolattartás, valamint a nagyjából online/telefonos, mint személyes kapcsolattartás kategóriájának választottsága. Ennek oka, hogy a 26–30 éves korosztály tagjai jellemzően már kikerültek az oktatási rendszerből (amely számtalan lehetőséget biztosít a barátokkal való rendszeres személyes találkozásokra) és így kevesebb idejük vagy lehetőségük mutatkozik személyes formában találkozni a barátaikkal, így ezt a nagyobb online vagy telefonos kommunikációs formák használatával pótolják.

8. ÁBRA: MILYEN MÓDON TARTJA A KAPCSOLATOT A BARÁTAIVAL? (N=300, %)

Forrás: Századvég

4.2.2. Programok látogatása barátokkal

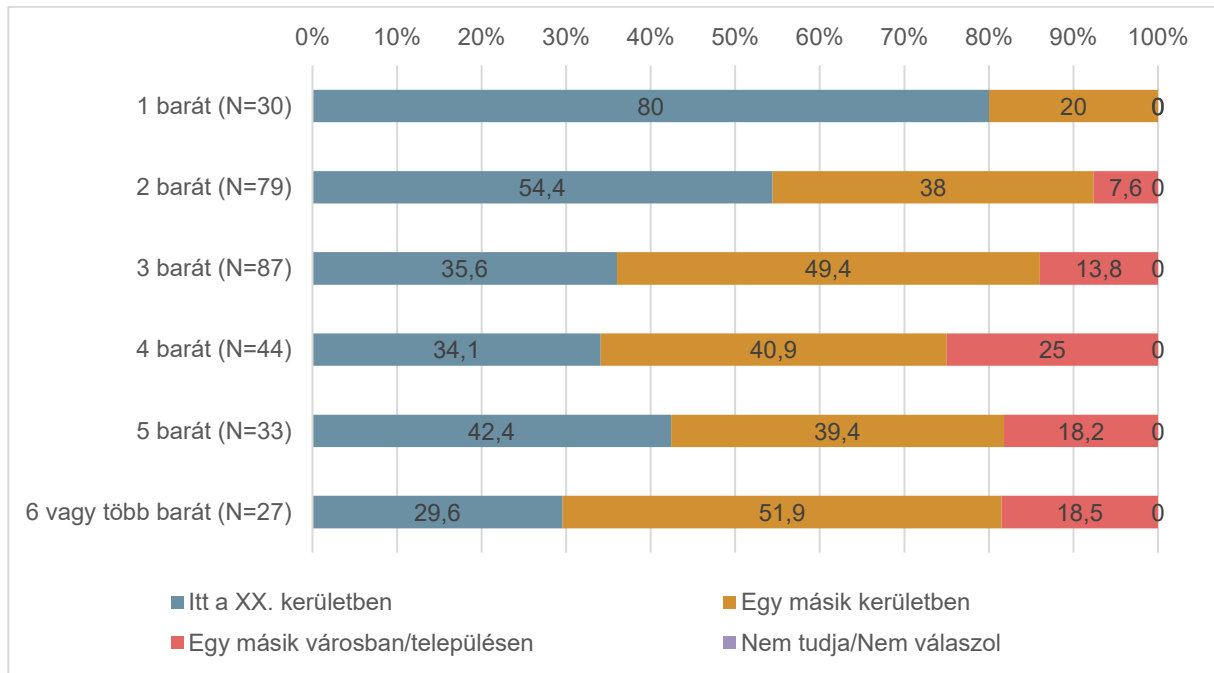
A barátokkal közösen eltöltött idő – ahogy a korábbiakban is kitértünk rá – az egyik legfontosabb befolyásoló tényezője annak, hogy a fiatalok milyen szabadidős programokon vesznek részt és ezeken milyen helyszíneket részesítenek előnyben. Szerettük volna megtudni, hogy a XX. kerületi fiatalok mennyire ragaszkodnak vagy távolodnak el a kerülettől, amikor szabadidős programokat szerveznek a barátaikkal. A mintába került személyek 45 százaléka leggyakrabban a XX. kerületen belül szervez szabadidős programokat, amely mutatja, hogy a válaszadók majdnem felének Pesterzsébet és az ott elérhető programok, szolgáltatások jelentik az elsődleges helyszínt, amikor találkozót szerveznek a barátaikkal. Hasonló arányban (41,3 százalékkal) vannak azok is, akik jellemzően Budapest egy másik kerületében töltenek időt a barátaikkal. Másik várost/települést 13,3 százalék jelölt meg, online pedig a megkérdezettek 0,3 százaléka találkozik a barátaival.

A barátok számának figyelembevételével egy érdekes tendenciának lehetünk szemtanúi a barátokkal szervezett programok helyszínének választása kapcsán. Az egy közeli baráttal rendelkező megkérdezettek 80 százaléka elsősorban Pesterzsébeten szervez programot amely afelé mutat, hogy a választott barát maga is helyi lakos, így nemigen mozdulnak el más kerületek vagy települések felé a találkozások során. A két barátot megjelölt fiatalok több mint fele is a XX. kerületet részesíti előnyben a közös programok alkalmával, ugyanakkor náluk már 38 százalék másik kerületet jelölt meg leggyakoribb találkozóhelynek. A három, négy vagy hatnál több barátról beszámolt megkérdezettek szignifikánsan kisebb arányban választották Pesterzsébetet a barátokkal szervezett programok helyszínének, itt már csak a válaszadók körülbelül harmada szervezett programot kizárólag a XX. kerületben. Növekedett más kerületek, vagy települések választása azok körében, akik kettőnél több barát jelenlétéről számoltak be. Ennek megfelelően minél több barát van jelen az egyes pesterzsébeti fiatalok életében, annál több helyszín kerül képbe, amelyekből kiválaszthatják hogy hol találkozzanak egymással, amikor programot szerveznek. Minél több kerületből vagy településről vannak

barátai az egyes személyeknek, annál valószínűbb, hogy XX. kerületen kívüli helyszínt választanak a szabadidős tevékenységekhez a barátaikkal, akár az iskolához vagy munkahelyhez közeli helyszín választásával, vagy a barátok lakóhelyéhez közeli találkozóhely megjelölésével.

9. ÁBRA: HA A BARÁTAIVAL PROGRAMOT SZERVEZNEK, AKKOR LEGGYAKRABBAN HOL TALÁLKOZNAK EGYMÁSSAL? (BARÁTOK SZÁMA SZERINT, N=300, %)

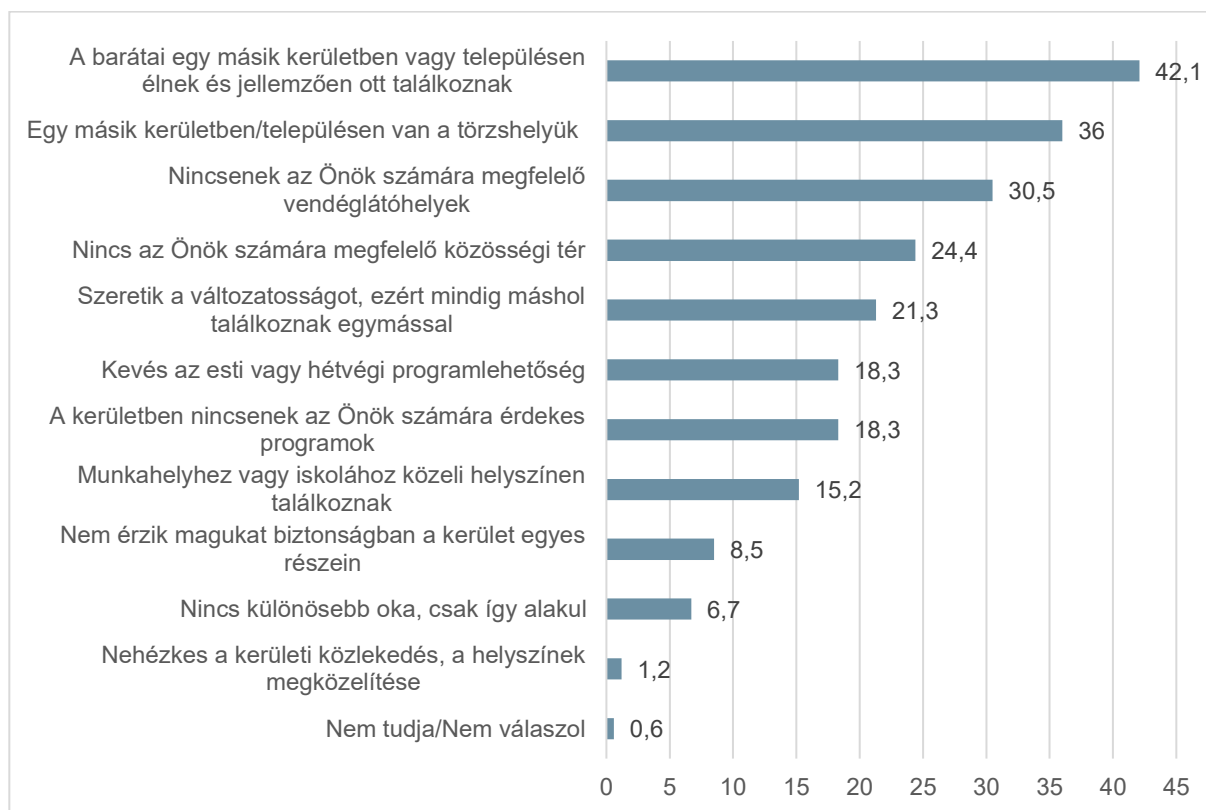

Forrás: Századvég

A barátaikkal jellemzően más kerületben vagy településen találkozó fiataloktól megkérdeztük a XX. kerületől eltérő helyszínek választásának okát is. Ehhez egy hosszú listát soroltunk fel, amelyből a kitöltők kiválaszthatták, hogy mely tényezők befolyásolják leginkább azt, hogy más helyszíneket preferálnak. A legmagasabb említettséget a barátok eltérő lakóhelye és az ahhoz szerveződés kapta, vagyis a leginkább ez képes befolyásolni a közös programok helyszínét. Ezt a jelenséget erősíti az, ha valakinek több barátja van, melynek következtében, ahogy fentebb is említettük nagyobb eséllyel választ a lakóhelyétől eltérő helyszínt a baráti találkozók szervezésére. Második helyre egy hasonló tényező került – mégpedig, hogy a fiataloknak egy másik kerületben vagy településen alakult ki törzshelyük és azt látogatják rendszeresen. Ezt követték azok a válaszok, amelyek a kerületben hiányzó szolgáltatásokat vagy programokat jelölték meg, mint a kerülettől őket eltaszító tényező. A válaszadók 30,5 százaléka megfelelő vendéglátóhelyet hiányolt, 24,4 százalék pedig megfelelő közösségi teret. Kevés esti vagy hétvégi programlehetőségre 18,3 százalék panaszkodott, érdekes programok hiányát pedig szintén 18,3 százalék jelölte meg. Összességében a Pesterzsébeti fiatalok más helyszínválasztásai mögött a barátok hatása és a kerületi programokban, lehetőségekben felfedezett hiányok állnak. A barátokhoz köthető helyszínválasztást nehezen lehet befolyásolni, ellenben a szolgáltatásokban észlelt hiányok kitölthetők és ezzel új XX. kerületi fiatalok csatornázzhatók be, amennyiben olyan programok jönnek létre, amelyekre vágnak, vagy amelyekre jelenleg átjárnak más kerületekbe, településekre. A fiatalok programok és szolgáltatások iránti konkrét vágyait, igényeit egy későbbi fejezetben tárgyaljuk részletesen.

**10. ÁBRA: MIÉRT A XX. KERÜLETEN KÍVÜL TALÁLKOZIK INKÁBB A BARÁTAIVAL?
(TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES, AZOK, AKIK ELSŐSORBAN MÁS KERÜLETBEN VAGY
TELEPÜLÉSEN TALÁLKOZNAK A BARÁTAIKKAL, N=164, %)**

Forrás: Századvég

4.3. A pesterzsébeti fiatalok helyi szolgáltatásokkal és programokkal való elégedettsége

Ebben az alfejezetben a fiatalok szabadidős, kulturális programokon való részvételének gyakoriságát és a XX. kerülethez vagy más helyszínhez való kötődését vesszük górcső alá. Ebben az esetben is a vizsgálat tárgyát képezte, hogy hol vettek részt ilyen jellegű programokon, illetve, hogy milyen tényezők játszottak szerepe abban, ha Pesterzsébeten kívüli helyszínre látogattak el.

4.3.1. Szabadidős, kulturális programokon való részvétel jellemzői

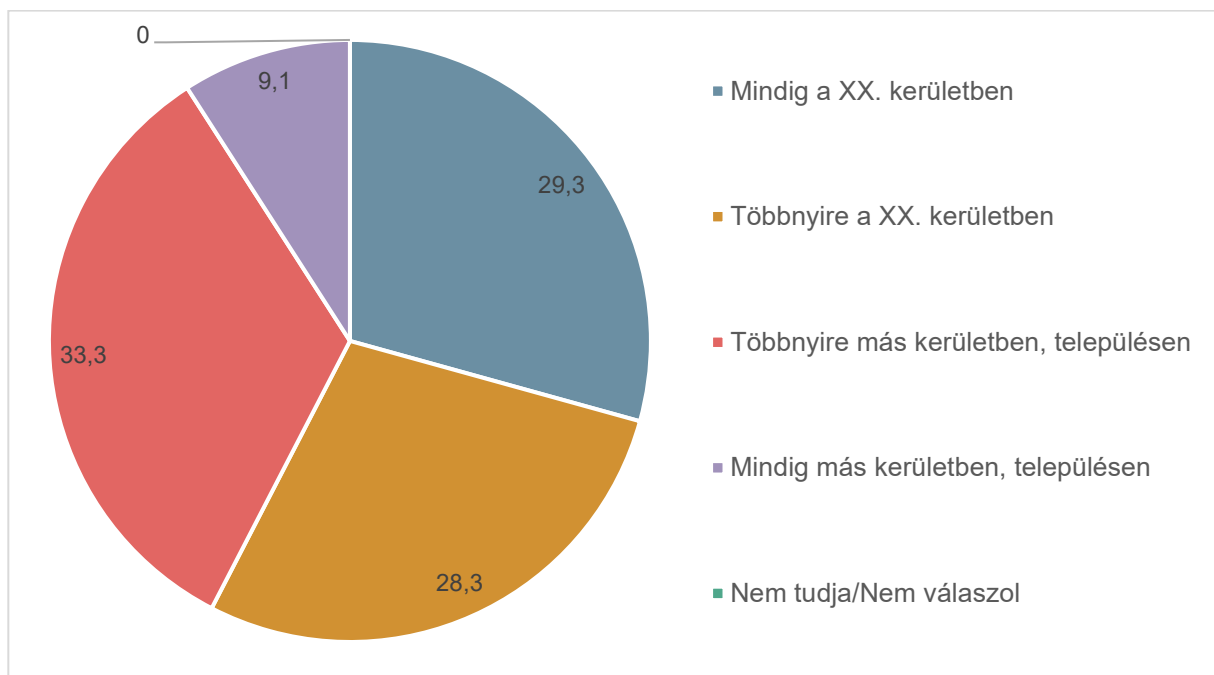
Elsőként feltettük azt a kérdést a pesterzsébeti fiataloknak, hogy a kérdezést megelőző 12 hónap során milyen gyakran látogattak el szabadidős, kulturális programokra. A válaszadók 6,9 százaléka legalább hetente részt vett valamilyen szabadidős, kulturális programon, 29,3 százalék havonta többször, 13 százalék havonta egyszer, míg 23 százalék két-háromhavonta. Félévente járt szabadidős, kulturális programokon a fiatalok 13,3 százaléka, az elmúlt évben egy alkalommal 6,3 százalék, egyetlen alkalommal se pedig 7 százalék.

Azoktól a fiataloktól, akik legalább egy alkalommal részt vettek a megkérdezés előtti évben szabadidős, kulturális programon, megkérdeztük, hogy jellemzően hol vettek részt ezeken. Az eredmények nagy differenciát mutatnak, de az elmondható, hogy a többség (57,6 százalék) minden esetben vagy inkább a XX. kerületet választja a szabadidős, kulturális programok

helyszínének. A válaszadók harmada (29,3 százalék) mindig a XX. kerületben járt ilyen programokra, további közel harmaduk (28,3 százalék) többnyire Pesterzsébeten, de időnként más kerületben vagy településen is. Inkább más kerületekben, településeken megrendezett szabadidős, kulturális programokra a fiatalok 33,3 százaléka járt, 9,1 százalék kizárólag más kerületben vagy településen jár szabadidős, kulturális programokon. Ezek alapján a fiatalok többsége előszeretettel választ Pesterzsébeti szabadidős tevékenységet, de más kerületek szélesebb programkínálata elvonzza a 14–30 évesek egy részét, amely természetesnek tekinthető, mivel vannak olyan kerületek, amelyekben több színház, mozi vagy kiállítás is található.

11. ÁBRA: AZ ELMÚLT 12 HÓNAPBAN JELLEMZŐEN HOL VETT RÉSZT SZABADIDŐS, KULTURÁLIS PROGRAMOKON? (AKIK AZ ELMÚLT 12 HÓNAP SORÁN LEGALÁBB EGYSZER RÉSZT VETTEK SZABADIDŐS, KULTURÁLIS PROGRAMON, N=276, %)

Forrás: Századvég

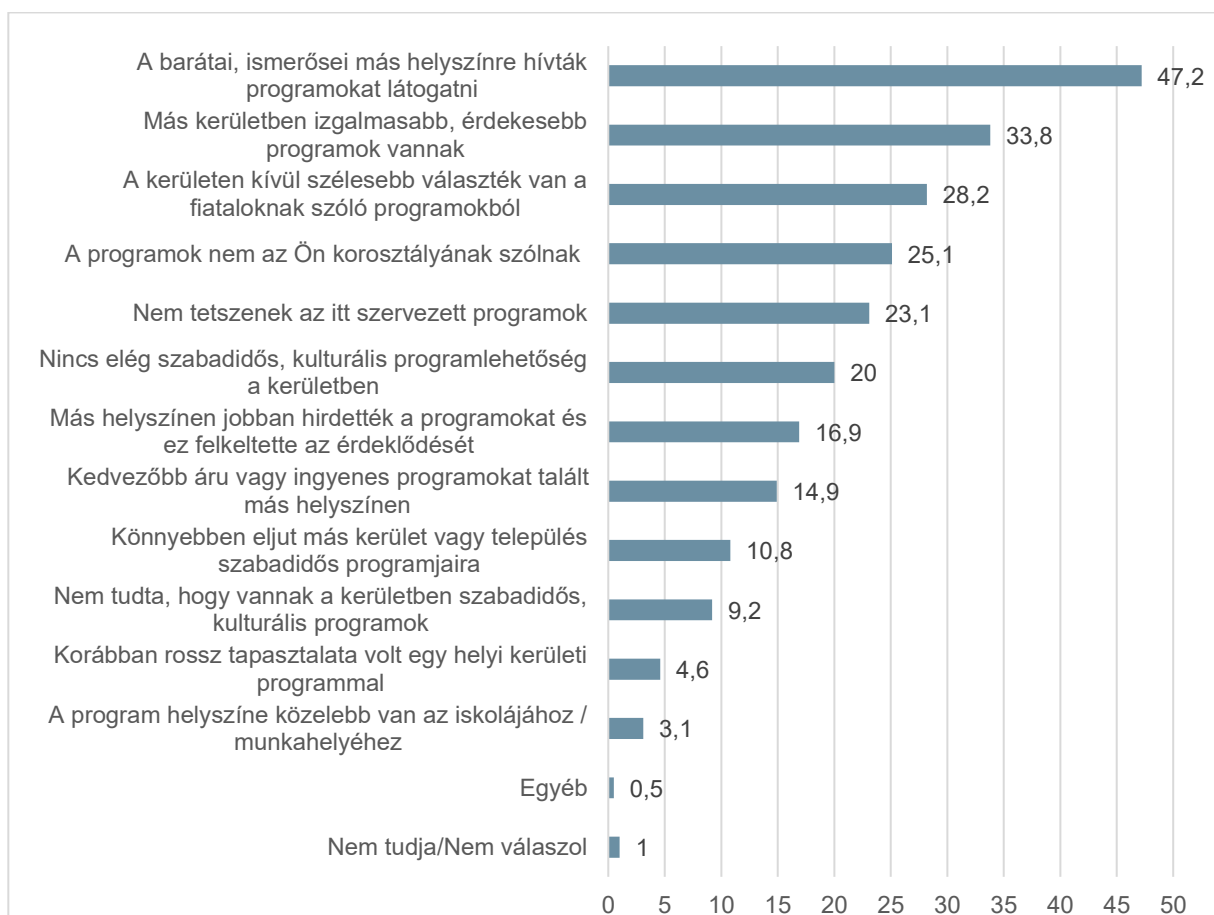
A más kerületekben, településeken is szabadidős, kulturális programokat látogató fiataloktól kértük, hogy adják meg, jellemzően milyen helyszíneken vesznek részt ilyen jellegű programokon. A válaszok között 21,3 százalék Budapestet írta általánosságban, amelyből nem derül ki, hogy mely kerületben tettek látogatást. A konkrét budapesti kerületek közül magasabb említettséget kapott az V. kerület, a VII. kerület, a IX. kerület és a X. kerület. A pesterzsébeti fiatalok számára vonzóak ezek a belvárosi kerületek, mivel a XX. kerületből viszonylag jól megközelíthetők és tágabb kulturális programlehetőségeket biztosítanak, mint például színházak, fesztiválok, mozik, koncertek, kiállítások. Akik a nyugodtabb környezetet és a természetközeli szabadidős programokat választják, azoknak csábítóbbak egyes Pest vármegyei települések, mint Dunaharaszti, Érd, Gödöllő, Gyömrő vagy Maglód. Ezek a helyszínek kevésbé zsúfoltak és zajosak, mint a belvárosi kerületek, ugyanakkor változatos, izgalmas programokat kínálnak a fiatalok számára.

Más helyszínek előnyben részesítése esetében a válaszadótól magyarázatot kértünk ennek okára/okaira is. A XX. kerületen kívüli szabadidős, kulturális programok látogatásának is

legfőbb oka a barátok, ismerősök hívó szava volt, 47,2 százalékos említettséggel. Ezt követte más kerületek izgalmasabb, érdekesebb programkínálata, amely képes odavonzani a fiatalokat, majd hasonlóan magas arányban válaszolták a megkérdezettek azt is, hogy más kerületekben szélesebb választék van fiataloknak szóló programokból, ami miatt inkább ezeket a helyszíneket preferálják. A válaszadók negyede jelölte, hogy véleménye szerint a Pesterzsébeten szervezett programok nem az ő korosztályának szólnak, 23,1 százalékuk pedig nem tetszenek a helyben szervezett szabadidős, kulturális programok. A fiatalok több mint 10 százaléka említette még azt, hogy nincs elég szabadidős, kulturális programlehetőség a XX. kerületben, vagy azt, hogy más helyszíneken jobban hirdették a programokat, ami felkeltette az érdeklődését és így vett részt az adott eseményen. Kedvezőbb vagy ingyenes programok megtalálása más helyszíneken 14,9 százalék esetében volt releváns befolyásoló tényező, míg könnyebben eljut más kerületek vagy települések szabadidős programjaira 10,8 százalék. A legkevésbé hatottak a XX. kerületen kívüli programok választására a pesterzsébeti programok nem ismerete, korábbi rossz tapasztalatok a helyi programokkal, illetve a helyszínek megközelíthetőségének kérdése.

12. ÁBRA: HA A XX. KERÜLETEN KÍVÜL SZOKOTT PROGRAMOKRA JÁRNI, MIÉRT RÉSZESÍTI ELŐNYBEN EZEKET A HELYSZÍNEKET? (TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES, AKIK LÁTOGATNAK XX. KERÜLETEN KÍVÜLI HELYSZÍNEKET SZABADIDŐS, KULTURÁLIS PROGRAMOK MIATT, N=195, %)

Forrás: Századvég

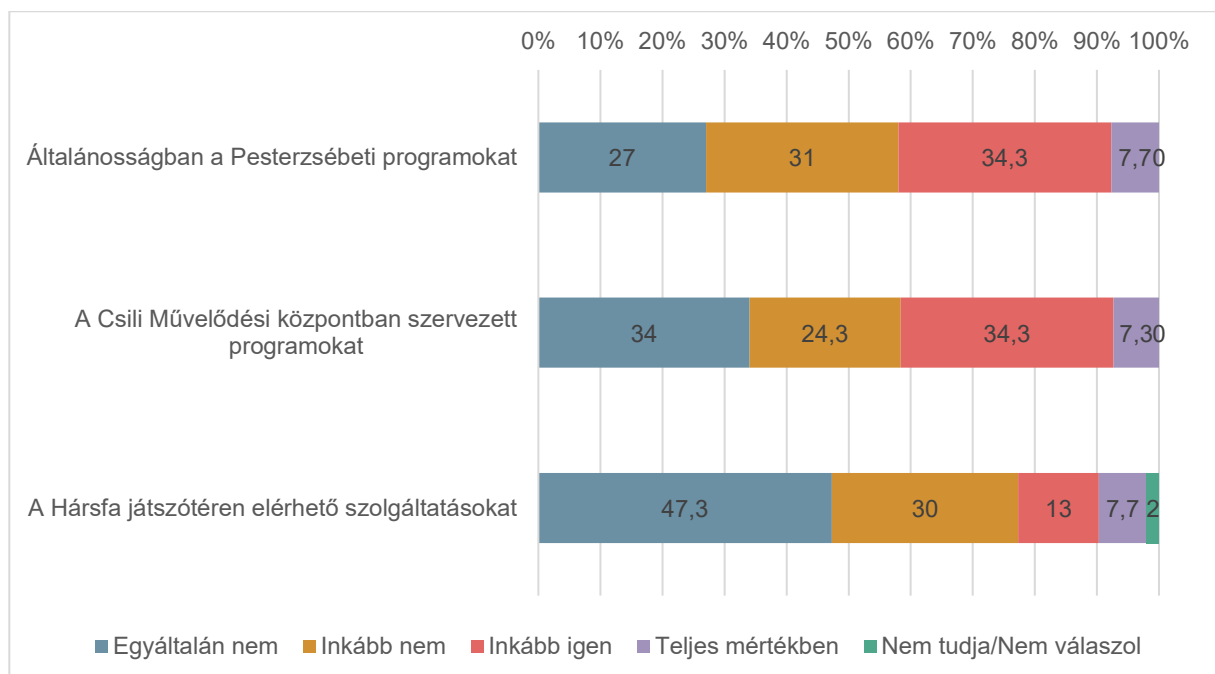

4.3.2. Pesterzsébeti programok ismerete

Annak érdekében, hogy megtudjuk, mi mindenre lenne igénye a fiataloknak Pesterzsébeten (programok és szolgáltatások tekintetében) először felmértük, hogy mennyire ismerik a már meglévő lehetőségeket. Hiszen sok esetben az igények kielégítésének egyik módja lehet a már létező lehetőségek hangsúlyozása több felületen a megfelelő korosztályok tudomására hozásával, hogy már léteznek őket érdeklő/érintő szolgáltatások, programok. Ezen felül pedig az egyéb szolgáltatások iránti igényt azok megteremtésével lehet orvosolni, amelyre a későbbiekben részletesen is kitérünk az elemzésben.

Általánosságban a Pesterzsébeti programokat, a Csili Művelődési Központban szervezett programokat és a Hársfa játszótéren elérhető szolgáltatásokat is több mint a megkérdezettek fele egyáltalán nem vagy inkább nem ismerte. Általánosságban a Pesterzsébeti programokkal 27 százalék egyáltalán nem, 31 százalék pedig inkább nincs tisztában. Mégis ez a kategória a leginkább ismert a XX. kerületi 14–30 évesek körében, mivel harmaduk (34,3 százaléka) inkább ismeri ezeket, 7,7 százalék pedig teljes mértékben tájékozott ezeket illetően. A Csili Művelődési Központ által szervezett programokat a fiatalok 58,3 százaléka nem ismerte, míg 41,6 százalék valamilyen mértékben, de igen (nagyobb arányban voltak az inkább igen választ adók, mint azok, akik teljes mértékben biztosak az ismeretükben). A legkevésbé a felsorolt opciók közül a Hársfa játszótér és az ott elérhető programlehetőségeket ismerték a kitöltők. 47,3 százalék egyáltalán nem tudott róla, 30 százalék inkább nem, ezzel szemben 13 százalék mondta, hogy valamilyen mértékben tisztában van az ott elérhető szolgáltatásokkal és 7,7 százalék, hogy teljesen jól tájékozott. Ezek alapján a helyi programok, szolgáltatások jelenlétének és elérhetőségének hangsúlyozása mindenképpen fontos lenne a XX. kerületi fiatalok számára, mivel kevesebben ismerték ezeket, mint ahányan igen.

13. ÁBRA: MENNYIRE ISMERI ÖN A KÖVETKEZŐKET? (N=300, %)

Forrás: Századvég

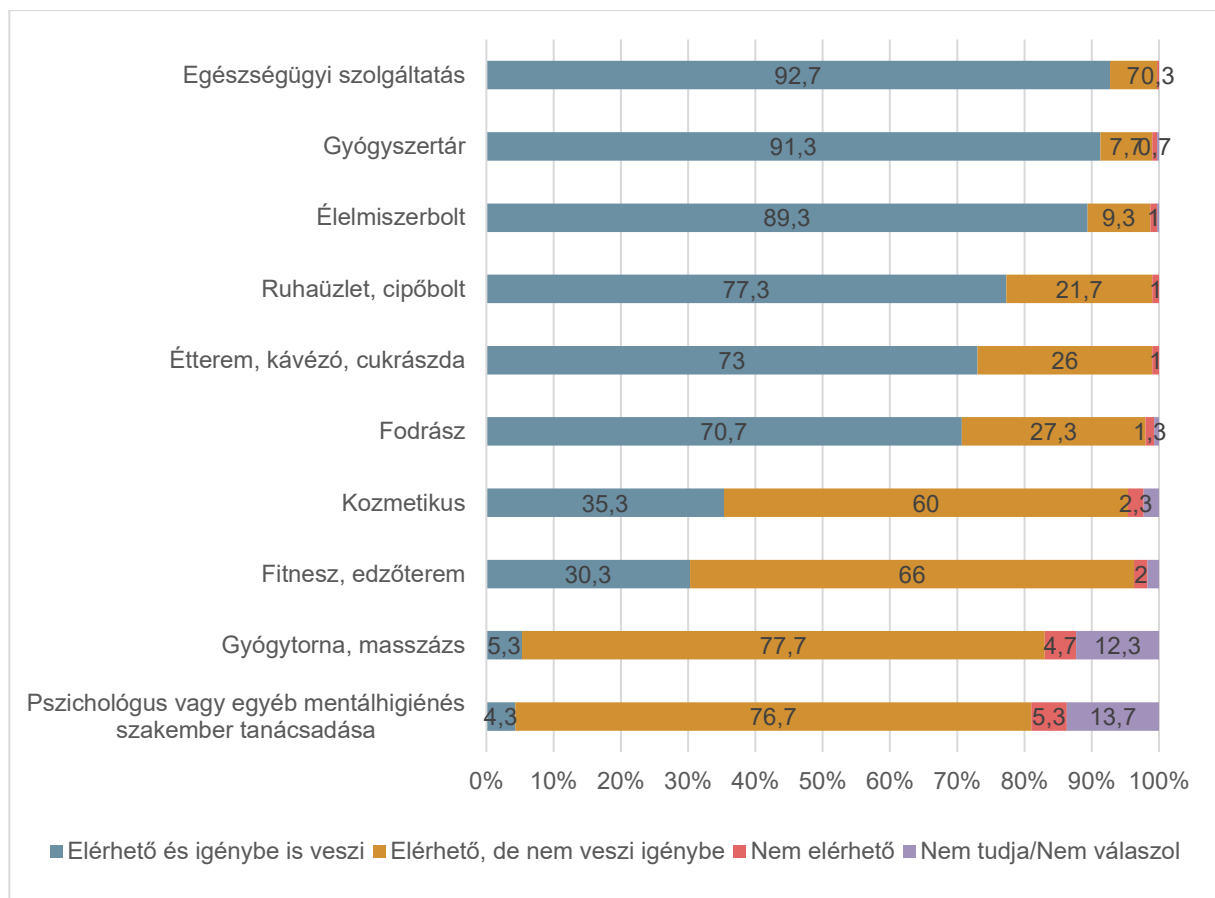
Ezen kívül konkrét szolgáltatásokat soroltunk fel, amelyek jelenléte elengedhetetlen ahhoz, hogy a fiatalok mindennapi ügyeiket el tudják intézni vagy ki tudjanak kapcsolódni. Az egyes

szolgáltatások kapcsán arra kértük a kitöltőket, hogy mondják meg, szerintük elérhetőek-e ezek a szolgáltatások Pesterzsébeten vagy sem, ha pedig elérhetőek, akkor ők maguk igénybe veszik-e ezeket. Az általunk felsorolt szolgáltatások közül mindegyikből van jelen Pesterzsébeten így ezek elérhetőségére vonatkozó kérdés a fiatalok tájékozottságát is tudta mérni.

A megkérdezettek túlnyomó többsége elérhetőnek tartja és emellett igénybe is veszi Pesterzsébeten az egészségügyi szolgáltatást, a gyógyszertárat, élelmiszerboltot, ruházati üzletet, valamint a vendéglátóegységeket és a fodrászt is. Ezeket minden esetben 70 százaléknál magasabb igénybevételi arány jellemezte. A kozmetikushoz járás, illetve a fitnessz, edzőterem igénybevétele már egy kisebb réteget érint, mindkét szolgáltatás esetében a fiatalok körülbelül harmada veszi igénybe, a maradék háromnegyedük pedig tisztában van ezek jelenlétével, de vagy nem a XX. kerületben élnek ezekkel a szolgáltatásokkal vagy nem használnak ilyen jellegű szolgáltatásokat (akár a magasabb árfekvés, akár a szolgáltatás iránti érdektelenség miatt). Végül a gyógytorna/masszázs és a pszichológusi tanácsadás esetében megjelennek – ugyan kis százalékban, de azok a válaszok is, amelyek szerint nem elérhetőek ilyen szolgáltatások Pesterzsébeten. Mivel mindkét szolgáltatást alapvetően ritkább esetben veszik igénybe a fiatalok, ezért a nem ismeret mögötti fő indok a tájékozatlanság és az érdektelenség lehet. Ezt támasztja alá az is, hogy bár a többség szerint elérhetőek ilyen szolgáltatások a lakóhelyükön, de ők maguk nem veszik igénybe ezeket.

14. ÁBRA: AZ ALÁBBI SZOLGÁLTATÁSOK KÖZÜL MELYEKET ISMERI ÉS MELYEKET VESZI IGÉNYBE A XX. KERÜLETBEN? (N=300, %)

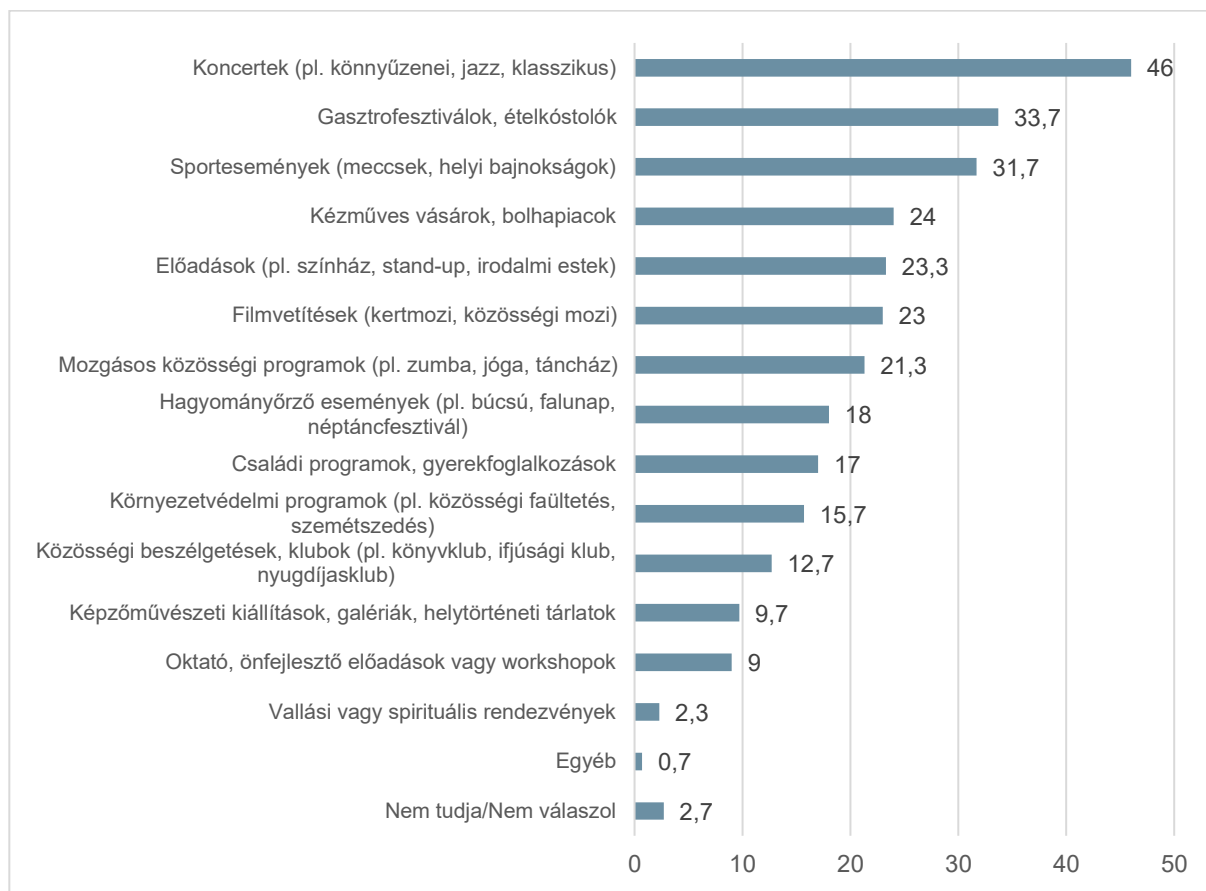
Forrás: Századvég

4.3.3. Programok és szolgáltatások iránti igény

A fennálló programokkal, szolgáltatásokkal való tájékozottság után a további igények feltérképezésére térünk át. Elsőként megkérdeztük a XX. kerületi 14–30 éveseket, hogy milyen típusú szabadidős vagy kulturális programon vennének részt, ha az megjelenne Pesterzsébeten. A fiatalok leginkább koncerteknek (46 százalék), gasztrfesztiváloknak, ételkóstolóknak (33,7 százalék) és sporteseményeknek (31,7 százalék) örülnének a lakóhelyükön. A megkérdezettek körülbelül negyede szeretné, ha lennének Pesterzsébeten kézműves vásárok, bolhapiacok, különböző előadások és filmvetítések. A legkevesebben a képzőművészeti kiállításokat, oktató, önfelkészítő workshopokat, előadásokat és a vallási, spirituális rendezvényeket jelölték, mint olyan programok, amelyeken szívesen részt vennének, ha Pesterzsébeten lennének. Az eredmények arra mutatnak, hogy a XX. kerületi fiatalok szeretik a változatosságot a programokban és olyan szabadidős, szórakozási lehetőségekből szeretnének többet a kerületükben, amelyek gyakrabban elérhetőek a zsúfoltabb belvárosi kerületekben. A helyi 14–30 évesek több pesterzsébeti programra bevonásának elsődleges eszköze alkalmankénti koncertek, gasztrfesztiválok vagy sportesemények szervezése lehetne, amelyet, ha szívesen fogadnak a fiatalok, akkor akár rendszeresíteni is lehetne a kerületben.

15. ÁBRA: KÉREM, JELÖLJE MEG, MILYEN TÍPUSÚ SZABADIDŐS VAGY KULTURÁLIS PROGRAMOKON VENNE RÉSZT SZÍVESEN, HA PESTERZSÉBETEN (XX. KERÜLETBEN) ELÉRHETŐK LENNÉNEK! (TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES, N=300, %)

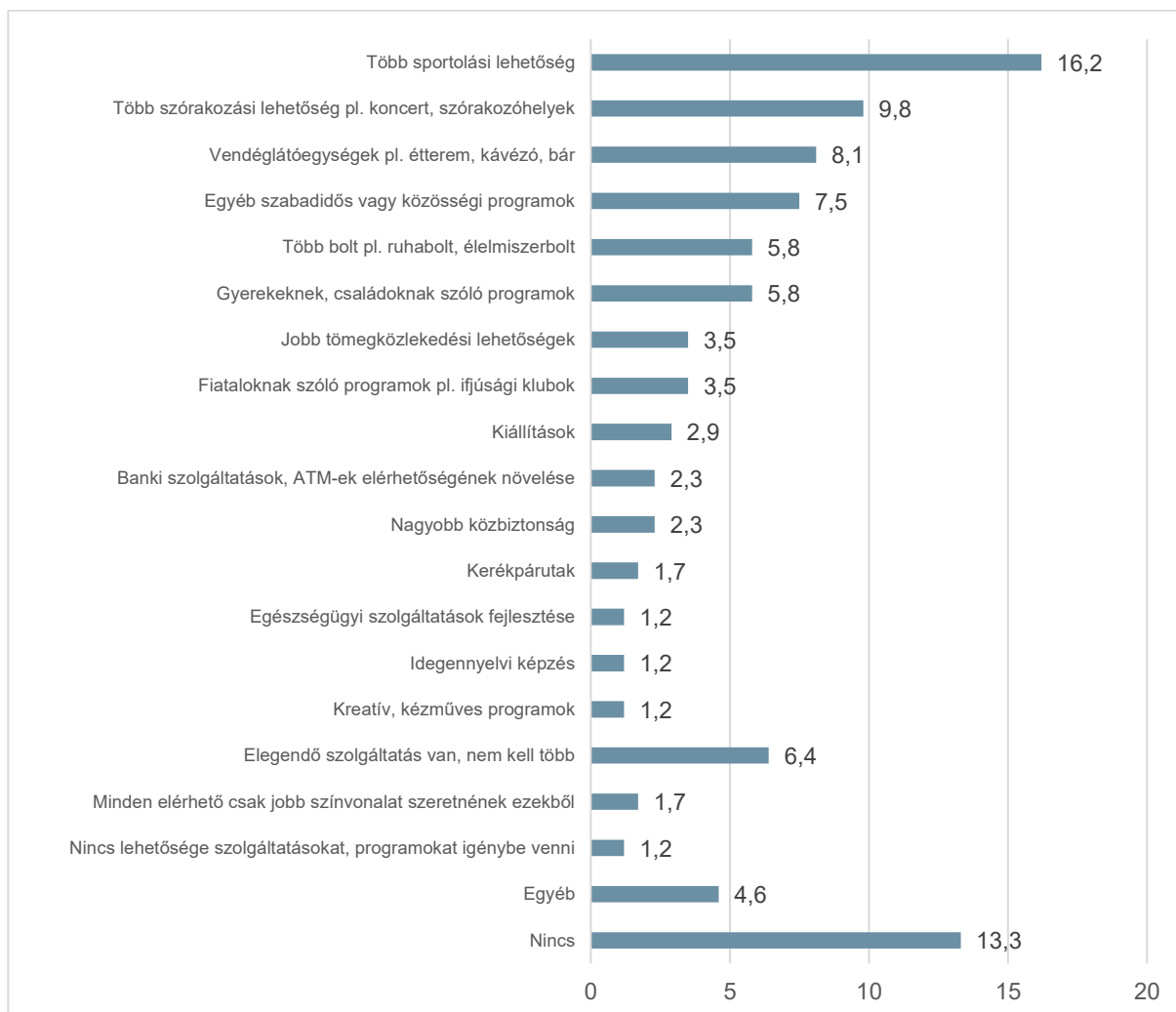
Forrás: Századvég

A XX. kerületben elérhető szolgáltatások bővítésének kapcsán egy nyílt kérdést intéztünk a fiatalok felé, amelyben a saját szavaikkal fogalmazhatták meg, hogy milyen szolgáltatások megjelenésének örülnének Pesterzsébeten. A fiatalok által megfogalmazott válaszokat utólagosan nagyobb kategóriákba soroltuk, az alábbi ábrán a válaszok ilyenén csoportosítása látható. Kiemelkedően sokan említették, hogy leginkább több sportolási lehetőségnek örülnének a kerületben, több edzőteremnek vagy csoportos sportolási lehetőségnek, valamint kültéri pályáknak, mint foci, kézilabda vagy görkorcsolyapálya. Ezek alapján a megkérdezetteknek erős a vágy a sportolásra, de volt, aki drágának találta a jelenleg igénybe vehető sportolási lehetőségeket, másoknak pedig hiányzott az a közösségi mozgásforma, amelybe szívesen bekapcsolódnának. A sportolási lehetőségek növelése alkalmat ad a fiataloknak a közösségbe kerülésre, valamint az egészséges életmódot is elősegíti. Előkelő helyen szerepeltek az említések alapján az új szórakozási lehetőségek bevezetése, akár szórakozóhely létrehozása vagy koncertek, fesztiválok szervezése Pesterzsébetre. A 14–30 évesek kifejezetten keresik azokat a lehetőségeket, ahol a barátaikkal tudnak szórakozni, amelynek egyik leggyakoribb módja a koncertekre vagy szórakozóhelyekre járás, amely ha nincs a kerületen belül, akkor máshol veszik igénybe. Harmadik helyre a több vendéglátóegység iránti igény fogalmazódott meg – elsősorban éttermek és gyorséttermek iránt – ahol szintén közösen tudnának a fiatalok időt tölteni a barátaikkal, egyfajta közösségi térként is szolgálna, hiszen a fiatal korosztály tagjai előszeretettel szerveznek baráti találkozót éttermekbe, kávézóba vagy bárókba. A válaszadók több mint 5 százaléka szeretné ha lenne még elérhető egyéb szabadidős vagy közösségi program (például önszervező csoportok, szabadtéri közösségi programok, tematikus programok, vagy akár környezetvédelmi összefogás), többféle bolt – főleg ruhaboltok – és gyerekeknek, családoknak szóló programok. Érdekes még kiemelni, hogy a megkérdezettek 13,3 százaléka szerint nincs szükség új szolgáltatások bevezetésére, további 6,4 százalék pedig más szavakkal megfogalmazva, de szintén úgy gondolta, hogy elegendő elérhető szolgáltatás van a kerületben, nincs szükség többre.

16. ÁBRA: ÖN MILYEN SZOLGÁLTATÁSOK ELÉRHETŐSÉGÉNEK ÖRÜLNE MÉG A XX. KERÜLETBEN? (N=173, %)

Forrás: Századvég

4.4. Pesterzsébet, mint vágyott lakóhely

Néhány kérdés erejéig a fiatalok letelepedési szándékaira is kitértünk, beleértve azt, hogy a szemük előtt Pesterzsébet mennyire jelenik meg ideális vagy vágyott jövőbeli lakóhelynek, ahol szívesen élnének hosszú távon is. Azoktól, akik a XX. kerületben terveznek hosszabb ideig maradni, azoktól megérdeklődtük, hogy mi miatt maradnak szívesen a jelenlegi lakóhelyükön. Akik pedig elvágódást fejeztek ki, azoktól azt kértük, hogy mondják meg, mik lennének azok a tényezők vagy változtatások, amelyek számukra is vonzóvá tennék Pesterzsébetet, mint állandó lakóhely.

A mintába került fiatalok 28,7 százaléka határozottan Pesterzsébeten tervez maradni hosszabb távon is, 36,3 százalék pedig inkább választaná ezt a kerületet örökös lakóhelyévé, mint más kerületet vagy települést. Az inkább nem válasz felé mozdult el 19 százalék, míg biztosan nem szeretne a XX. kerületben maradni hosszútávon a válaszadók 14 százaléka, 2 százalék pedig még nem tudja, hogy szeretne-e maradni.

A Pesterzsébetet hosszútávú lakóhelyüknek szívesen választó fiatalok legerősebb motivációja a társas kötelékek, valamint a kerülethez való kötődés. A legtöbben (48,7 százalék) azért

maradnának a XX. kerületben, mert ott élnek a barátai, ismerősei, akikhez kötődnek és szeretnék a közelükben lenni a későbbiekben is. 45,1 százalék azért maradna, mert mindig is Pesterzsébeten élt és emiatt erősen kötődik magához a kerülethez, nem szívesen költözne el. A családjához való erős ragaszkodást, mint marasztaló tényezőt a fiatalok 42,6 százaléka említette még. Számottevően alacsonyabb említettséggel, mint a társas kötődés, de fontos szerepet játszanak még a kerület hosszabb távon történő választottságában a környezeti jellemzők, amelyek a kerület sajátosságait foglalják magukban. Nevezetesen, hogy nyugodtabb, csendesebb, mint más kerületek; az, hogy sok a zöldterület és a parkok, illetve, hogy kedvezőbbek az ingatlanárak, amelyek a fiatalok számára az életkezdeshez nagy segítséget jelenthetnek.

**17. ÁBRA: MIÉRT ÉLNE SZÍVESEN HOSSZABB TÁVON IS PESTERZSÉBETEN?
(TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES, AKIK PESTERZSÉBETEN SZERETNÉNEK ÉLNI
HOSSZÚTÁVON, N=195, %)**

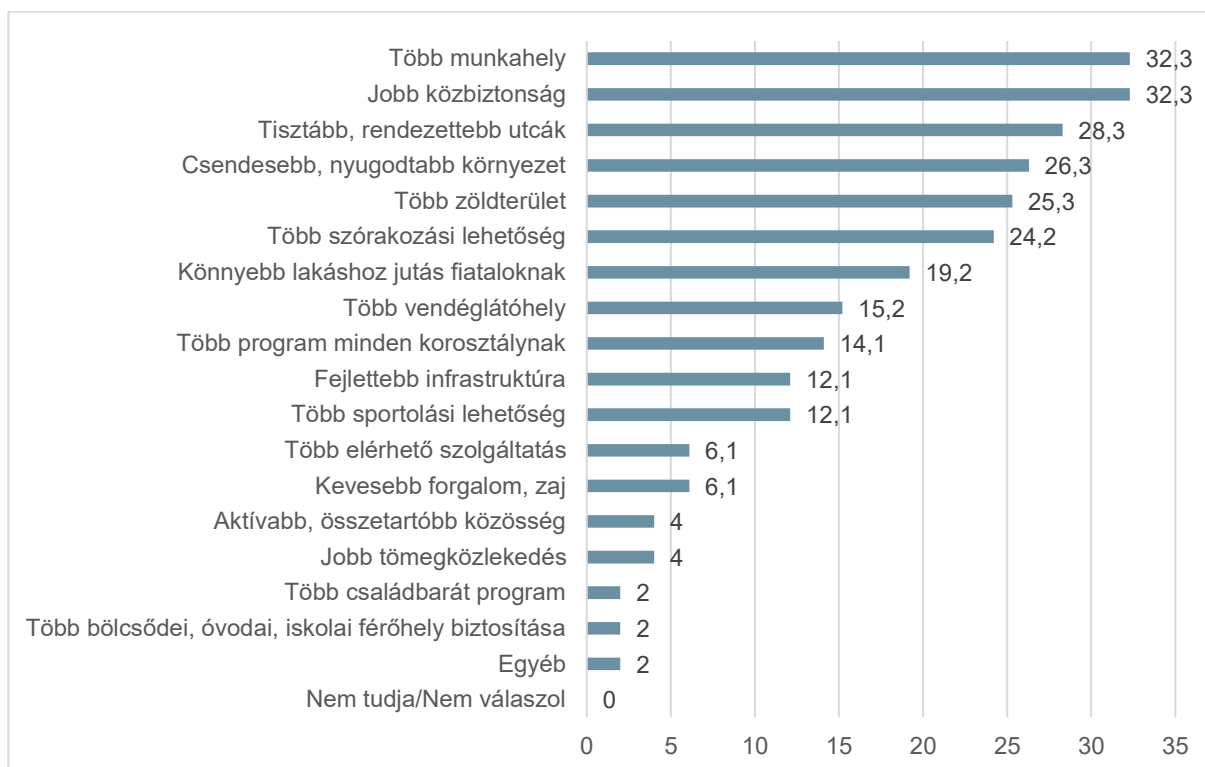

Forrás: Századvég

A pesterzsébeti fiatalok azon csoportja, akik nem terveznek hosszú távon a kerületben maradni, megjelölték bizonyos tényezőket vagy változtatási javaslatokat, amelyek abba az irányba terelnék őket, hogy mégis megfontolják a maradást. A megkérdezettek harmada tartja fontosnak, hogy több munkahely legyen elérhető a XX. kerületben, így csökkenne az ingázás gyakoriságának előfordulása, amely vonzóbbá tenné a kerületet a hosszútávú lakhatáshoz. Ugyanolyan arányban említették még a közbiztonság javítását is, vagyis ha nagyobb biztonságban éreznék magukat a lakóhelyükön a fiatalok, akkor nem lenne bennük olyan erős az elvándorlás. Többen jelöltek meg olyan fejlődési tényezőket, amelyek a kerület környezeti, természeti megjelenésére vonatkoznak, mint a tisztább, rendezettebb utcák megteremtése (28,3 százalék), csendesebb, nyugodtabb környezet kialakítása (26,3 százalék), illetve több zöldterület (25,3 százalék) létesítése. Érdekes lehet még a programkínálat bővítését megfontolni a fiatalok kerületben tartásának érdekében, mivel a több szórakozási lehetőséget 24,2 százalék, több vendéglátóhely kialakítását 15,2 százalék és minden korosztály számára több program biztosítását 14,1 százalék tartaná jónak és tudná előidézni benne azt a változást, hogy a XX. kerületet válassza hosszútávú lakóhelyének.

18. ÁBRA: MINEK KELLENE AHHOZ VÁLTOZNI, HOGY SZÍVESEN MARADJON HOSSZÚ TÁVON IS PESTERZSÉBETEN? (TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES, AKIK NEM SZERETNÉNEK HOSSZÚ TÁVON PESTERZSÉBETEN ÉLNI, N=99, %)

Forrás: Századvég

A Pesterzsébeten élő fiatalok lakóhelyválasztási szempontjait vizsgálva nemcsak egyszerű leíró statisztikákat készítettünk, hanem azt is szeretnénk volna látni, hogy a különböző tényezők hogyan függhetnek össze azzal, hogy valaki hosszabb távon a kerületben szeretne-e maradni vagy inkább elköltözzön. Ehhez egy olyan módszert használtunk (lineáris regresszió), amely lehetővé teszi, hogy egyszerre több szempontot is figyelembe vegyünk. Így kiderülhet, mely tényezők valóban számítanak, és melyek tűnnek csak látszólag fontosnak, de valójában egy másik körülmény magyarázza őket.

A lineáris regressziós modell felépítése során arra voltunk kíváncsiak, hogy a fiatalok életének mely jellemzői állnak összefüggésben azzal, hogy a jövőben Pesterzsébeten vagy inkább máshol képzelik el az életüket. A vizsgálatba többféle szempontot is bevontunk:

- + Pesterzsébeti programok általános ismertségét,
- + Barátokkal közösen látogatott programok helyszínét,
- + Szabadidős programok látogatásának helyszínét,
- + Szabadidős médiafogyasztást (tévét, videó nézés, zenehallgatás),
- + Háztartás méretét,
- + Kérdezett nemét,
- + Kérdezett életkorát,
- + Kérdezett legmagasabb befejezett iskolai végzettségét,
- + Barátokkal személyesen eltöltött időt,

- + Barátokkal online eltöltött időt,
- + Online/digitális tartalmak készítését a szabadidőben,
- + Hársfa játszótér programjainak ismeretét,
- + Barátok számát,
- + Háztartás szubjektív anyagi helyzetének megítélését,
- + Szabadidős, kulturális programokon való részvétel gyakoriságát,
- + Barátokkal való kapcsolattartás módját.

Az elemzés során kiderült, hogy ezek közül öt tényező mutatott valódi, érdemi összefüggést a hosszú távú maradási szándékkal: a háztartás mérete, a szabadidő otthon töltött formái (tévésés, zenehallgatás, videózás), a szabadidős programok helyszíne, a barátokkal szervezett találkozók helyszíne, valamint a Pesterzsébeti programok általános ismertsége. A modell közepesen jól magyarázza a fiatalok döntéseit. Az eredmények alapján a maradás vagy elköltözés valószínűségének közel felét (47,2 százalékát) a fenti tényezőkkel lehet magyarázni.

Az eredmények alapján a háztartás mérete érdemi összefüggésben áll a helyben maradás szándékával, mivel minél többen élnek egy fedél alatt, annál valószínűbb, hogy Pesterzsébeten tervez maradni a kérdezett fiatal. A nagyobb családdal, kapcsolati hálóval rendelkezés tehát növeli a maradási szándékot, amely a fentebb részletezett XX. kerület mellett szóló érvek esetében is szembeűnő volt, hiszen a legtöbben valamilyen családi vagy baráti kapcsolat miatt fejeztek ki helyben maradási szándékot. Azok a fiatalok, akik gyakran néznek tévét, videót vagy hallgatnak zenét szabadidejűkben, azok inkább maradnának Pesterzsébeten jövőben is. Ez utalhat arra, hogy az otthonhoz kötött szabadidős tevékenységek (mint a tévé vagy videónézés) olyan kényelmi tényezőt jelentenek a helyi fiatalok számára, amelyet a későbbi életműdűkben is szeretnének fenntartani, így a jelenlegi lakóhelyűket részesítik előnyben a költözéssel szemben.

A szabadidős és közösségi programokon való részvétel helyszíne szintén meghatározó volt a modellben. Nagyobb maradási szándékról számoltak be azok a megkérdezettek, akik gyakrabban vesznek részt XX. kerületen belül szabadidős, kulturális programokon. Így a más helyszíneken való szórakozási lehetőségek preferálása pont az elköltözési szándékot mozdította elő. A barátokkal való találkozók helyszíne is hasonlóan hatott a maradási vagy költözési szándéokra. Ha többségében másik kerületben vagy településen találkoznak a fiatalok a barátaikkal, akkor kisebb esély mutatkozik arra, hogy a XX. kerületben akarjanak letelepedni. Ugyanígy ha Pesterzsébeten belül találkoznak jellemzőbben a barátaikkal, abban az esetben a kerület vonzóbb végleges lakóhelynek jelenik meg előttük. Ez a két tényező híven mutatja, hogy a helyi programokon való részvétel vagy szolgáltatások, vendéglátóhelyek látogatása a barátokkal milyen erős hatást gyakorol arra, hogy Pesterzsébetre, mint jövőbeli lakóhelyre is tekintsenek a fiatalok. Ennek oka nagy valószínűséggel az, hogy a XX. kerületi programokra, rendezvényekre járó fiatalok jobban kötődnek a kerülethez, illetve az ott élő közösséghez, amely növeli a maradási szándékukat.

Végűl a legerősebb hatást a XX. kerületben élésre a Pesterzsébeti programok általános ismerete jelentette, minél jobban tisztában van valaki a XX. kerületben elérhető programokkal, annál nagyobb eséllyel szeretne hosszabb távon is a kerületben maradni. Ez az összefűggés azt jelenti, hogy a helyi programok ismerete kifejezetten magas magyarázóerűvel bír a helyben

maradás vagy elvándorlás kérdésére, így ez befolyásolja leginkább a jövőbeli lakóhely megválasztásának helyszínét. Ha a fiatalok jól ismerik a kerületben elérhető programokat és lehetőségeket, erősebbnek érzik a kötődésüket Pesterzsébethez, és nagyobb eséllyel maradnak helyben hosszabb távon is. A programok ismerete azt az érzést is erősíti a fiatalokban, hogy számtalan lehetőségük van a szabadidejüket a lakóhelyükön eltölteni, így kívánatosabbnak tűnik számukra a XX. kerületben élés.

Az elemzés arra is rámutatott, hogy bizonyos tényezők, amelyekről korábban feltételeztük, hogy fontosak lehetnek (például a nem, az életkor, az iskolai végzettség vagy az anyagi helyzet megítélése), valójában nem játszanak döntő szerepet a maradási szándék alakításában. Ugyanez igaz a barátok számára vagy a kapcsolattartás módjára is: sokkal inkább az számít, hogy hol találkoznak a barátaikkal a megkérdezettek nem az, hogy hány barátjuk van, és milyen módon tartják velük a kapcsolatot.

Összességében a lineáris regressziós modell eredményei azt mutatják, hogy a pesterzsébeti fiatalok maradási szándékát elsősorban a közösséghez és a helyi lehetőségekhez való kötődés alakítja. Azok, akik ismerik és igénybe is veszik a kerületi programokat, sokkal inkább látják Pesterzsébetet jövőbeli otthonuknak. Ezért a fiatalok helyben maradását erősítheti, ha széles körben tájékoztatást kapnak a helyi programokról, és lehetőségük nyílik bekapcsolódni a kerületi közösségi életbe, amely által megtapasztalhatják a „Pesterzsébeti identitást”.

1. TÁBLÁZAT: LINEÁRIS REGRESSZIÓELEMLÉS, AHOL A FÜGGŐ VÁLTOZÓ AZ, HOGY A VÁLASZADÓ MENNYIRE TERVEZ HOSSZÚ TÁVON PESTERZSÉBETEN MARADNI (1=EGYÁLTALÁN NEM, 4=IGEN, HATÁROZOTTAN) (N=276)

Változó	B (nem standardizált együttható)	SE	β (standardizált)	t	p-érték
Konstans	40,071	25,243	-	1,587	0,114
Pesterzsébeti programok általános ismertsége	0,448	0,059	0,413	7,588	<0,001 ^{*1}
Barátokkal közösen látogatott programok helyszíne	0,343	0,086	0,240	3,981	<0,001*
Szabadidős programokon látogatásának helyszíne	0,153	0,066	0,146	2,298	0,022*
Szabadidős médiafogyasztás (TV, videó nézés, zenehallgatás)	0,274	0,095	0,134	2,897	0,004*
Háztartás mérete	0,108	0,048	0,109	2,239	0,026*
Nem	0,070	0,093	0,035	0,750	0,454
Életkor	-0,021	0,013	-0,098	-1,629	0,104
Legmagasabb befejezett iskolai végzettség	0,021	0,044	0,027	0,463	0,643

¹ A táblázatban csillaggal jelölt sorok értékei szignifikáns összefüggést mutatnak a Pesterzsébeten maradás szándékával. A statisztikai szignifikancia azt jelzi, hogy a megfigyelt összefüggés valószínűleg nem a véletlen műve. A szokásosan alkalmazott 5%-os szignifikanciaszint ($p < 0,05$) esetén legfeljebb 5% annak a valószínűsége, hogy az eredmény pusztán véletlenszerű variabilitás következménye.

Változó	B (nem standardizált együttható)	SE	β (standardizált)	t	p-érték
Barátokkal személyesen töltött szabadidő	0,038	0,101	0,019	0,377	0,707
Barátokkal online töltött szabadidő	0,133	0,102	0,066	1,302	0,194
Online/digitális tartalmak készítése szabadidőben	-0,203	0,113	-0,083	-1,793	0,074
Hársfa játszótér programjainak ismerete	0,000	0,000	0,016	0,350	0,727
Barátok száma	-0,028	0,032	-0,047	-0,893	0,372
Háztartás szubjektív anyagi helyzet	0,072	0,079	0,043	0,904	0,367
Szabadidős, kulturális programokon való részvétel gyakorisága	-0,006	0,030	-0,010	-0,202	0,840
Barátokkal való kapcsolattartás módja	0,127	0,075	0,086	1,700	0,090

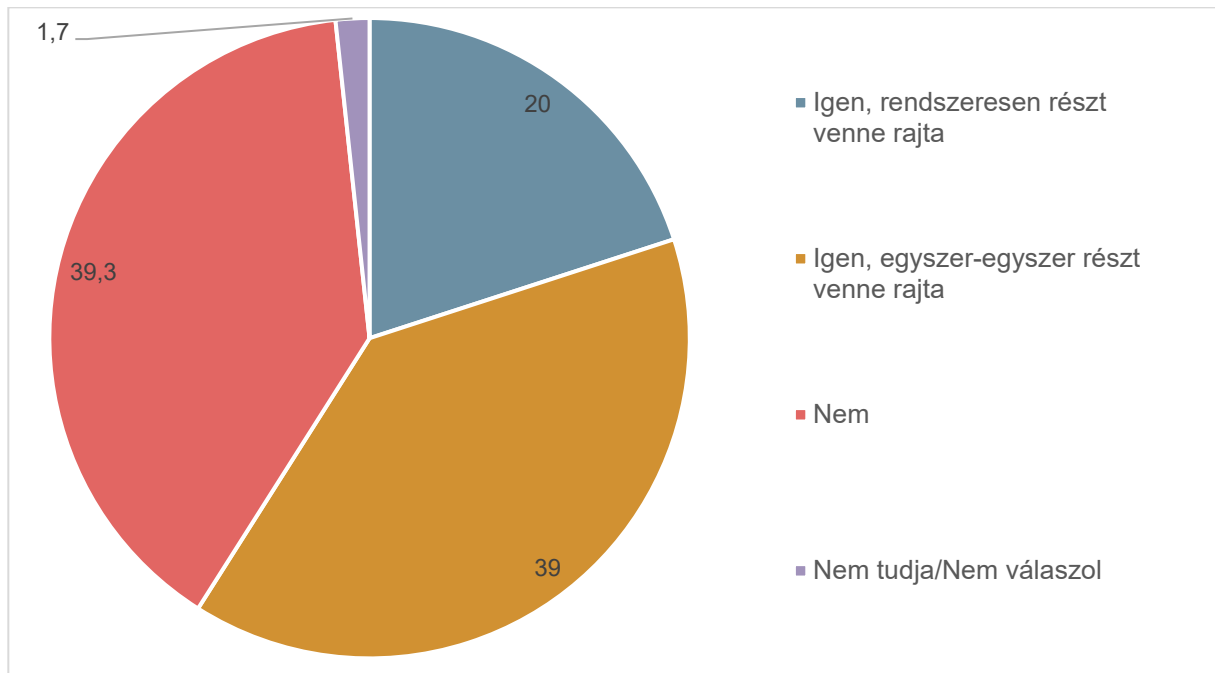
Forrás: Századvég

4.5. Pesterzsébeti fórumon való részvétel

A kérdőív lezárásaképpen felmértük, hogy a pesterzsébeti fiatalok mennyire érdeklődnének aziránt, hogy részt vehessenek egy esetlegesen megrendezésre kerülő helyi fórumon, ahol rendszeresen tájékozódhatnak arról, hogy milyen helyzetben van a XX. kerület, és milyen jövőbeli fejlesztési irányokban gondolkozik az önkormányzat. A megkérdezettek 39 százaléka egyáltalán nem akarna részt venni ilyen eseményen, míg 39 százalék egy-egy alkalommal szívesen elmenne egy ilyen fórumon, további 20 százalék pedig akár rendszeresen is ellátogatna rá. Összességében a válaszadók nagyobb része mutatott érdeklődést egy ilyen fórumon való részvétel iránt, ami azt mutatja, hogy a fiatalok bizonyos csoportját igenis érdekli, hogy mi zajlik abban a kerületben amelyben élnek, sőt lehet, hogy még a döntések megvitatásába is szívesen beleszólnának, amely elősegíthetné azt, hogy olyan változtatások, fejlesztések történjenek, amelyek a fiatalok számára is előnyösek.

**19. ÁBRA: ÖN RÉSZT VENNE EGY OLYAN FÓRUMON, AHOL A FIATALOK IDŐRŐL-
IDŐRE TUDNÁNAK EGYEZTETNI A VÁROSVEZETÉSSEL A KERÜLET
(PESTERZSÉBET) HELYZETÉRŐL ÉS A JÖVŐBELI FEJLESZTÉSI IRÁNYOKRÓL?
(N=300, %)**

Forrás: Századvég

5. JAVASLATOK AZ EREDMÉNYEK ALAPJÁN

A kérdőíves vizsgálat alapján megtudhattuk, hogy a XX. kerületben élő fiatalok szabadidejükben szeretnek a barátaikkal lenni vagy személyesen, de akár online formában is, amely egy életkori sajátosság, a fiataloknak kiemelten fontosak a baráti kapcsolatok. Ezt a tényezőt minden esetben figyelembe kell venni, amikor a XX. kerületben élő 14–30 éveseknek szóló fejlesztésekről, programokról gondolkodunk. A több baráttal rendelkező fiatalok mutattak nagyobb mobilitási szándékot a szórakozási lehetőségek és a barátaikkal való találkozások alkalmával is. Ezt az eredményt az eltérő kerületekben vagy településeken élő barátok jelenléte okozza, így nem meglepő módon a kisebb baráti körrel rendelkezők erősebb kötődést fejeztek ki a XX. kerületi programokkal kapcsolatban. Szabadidő tekintetében még fontos eredmény volt az online/digitális tevékenységek nagy térhódítása, akár a tartalomfogyasztás, akár a tartalomgyártás tekintetében.

A kutatás egy másik eredménye volt, hogy a fiatalok körülbelül fele nem ismeri a XX. kerületben elérhető programokat, szabadidő eltöltésére alkalmas helyszíneket, amely tovább növelti annak valószínűségét, hogy más kerületekben választanak szabadidős programokat. Így javasoljuk első lépésként a helyi programok, rendezvények vagy szabadidős terek elérhetőségének nagyobb fokú népszerűsítését. Ennek megvalósulása a fiatalok által megfogalmazott igények egy részét rögtön ki is elégíteni, hiszen előfordulhat, hogy már rendelkezésre állnak azok a programok, amelyekre vágnak csak nem tudnak róla.

Ezt követően új program- és szolgáltatásötletet is kértünk a mintába került fiataloktól, melyből kiderült, hogy a legtöbben valamilyen sportoláshoz köthető lehetőségnek, rendezvénynek örülnének a leginkább a XX. kerületben. A válaszok között sokan említették, hogy több edzőteremre lenne igényük, valamint a csoportos mozgásformák létrehozását is támogatták, mint például tánc vagy a jóga. Sportrendezvényeknek is örülnének, amelyeken egy-egy alkalommal rendezne meg Pesterzsébet a fiatalok (vagy általánosságban a lakosok számára). A másik gyakran említett programigény a szórakozási lehetőségek bővítése, mint koncertek, gasztrofesztiválok szervezése vagy pedig egy szórakozóhely létesítése a XX. kerületben.

Végül egy külön fejezet részben tárgyaltuk a hosszútávú maradási vagy költözési terveket. Ennek eredményeképpen vegyes kép bontakozott ki előttünk, hiszen a fiatalok nagyjából háromnegyede inkább vagy biztosan a XX. kerületben szeretne letelepedni, ugyanakkor többen voltak, akik bizonytalan igent fogalmaztak meg, így az ő elhatározásuk még változhat. A maradási szándékot olyan tényezők erősítették, mint az erős szociális kapcsolatok (elsősorban a család, barátok és ismerősök) jelenléte Pesterzsébeten, a természeti környezet szépsége és csendessége, valamint a kedvező ingatlanárak. Ezen felül a regressziós modell rámutatott arra, hogy a szociális kapcsolatok mellett a Pesterzsébeti programokon való részvétel, valamint a nagyobb háztartásban élés is erősíti a XX. kerületben való letelepedési szándékot. A kerületből elvágódó fiatalok válaszai alapján olyan tényezők segíthetnék elő a helyben maradást, mint több Pesterzsébeti munkahely teremtése, nagyobb közbiztonság előmozdítása, valamint rendezettebb, tisztább utcák megvalósítása. Javasoljuk a XX. kerületben elérhető kedvezőbb ingatlanárak hangsúlyozását, valamint több munkalehetőség megteremtésére irányuló kezdeményezéseket, illetve a közbiztonság és a rendezettebb utcakép előmozdítását annak érdekében, hogy még több helyi fiatal gondoljon úgy Pesterzsébetre, mint végleges lakóhelyére.

6. FELHASZNÁLT IRODALMAK

Andorka Rudolf (2003). *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó.

Birell, Louise – Werner-Seidler, Aliza – Davidson, Lily – Andrews, Jack L. – Slade, Tim (2025). Social connection as a key target for youth mental health. *Mental Health & Prevention*, 2025(37), 1-7. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212657025000054>

European Commission (2014). *Sport and physical activity*. Special Eurobarometer 80.2(412). https://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_412_en.pdf

Erikson, Erik H. (1950). Growth and crises of the "healthy personality". In M. J. (Ed.), *Symposium on the healthy personality* (pp. 91–146). New York: Josiah Macy Jr. Foundation.

Horkai Andrea (2004). Screenagerek, kultúrák közötti kommunikáció az iskolában. In *Belvere Meridionale. Ifjúsági korszakváltás: Ifjúság az új évezredben: Konferencia 2002. december 18.* (pp. 122–139). Szeged: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, MTA Szociológiai Kutatóintézet, Professzorok Háza Felsőoktatáskutató Intézet, Magyar Szociológiai Társaság Ifjúságszociológiai Szekció, Ages Quod Agis Kht., Hálózat a Szabad Információért Alapítvány, SETUP Alapítvány.

Hunyadi Zsuzsa (2005). *Kulturálódási és szabadidő-eltöltési szokások, életmód csoportok*. Találkozások a kultúrával, 7. kötet. Budapest: Magyar Művelődési Intézet.

Kauppinen, Eila – Tani, Sirpa – Laine, Sofia (2025). The social compass guiding the movement of young people in and between urban spaces. *International Journal of the Sociology of Leisure*, 8(1), 37–61. https://www.researchgate.net/publication/384334794_The_Social_Compass_Guiding_the_Movement_of_Young_People_in_and_Between_Urban_Spaces

Kievitsbosch, Annemarie F., Timmerman, M. C., Schreuder, P. R., & van Bergen, D. D. (2019). Hanging out in the past: Looking for trouble or romance? An exploration of the practice and meaning of hanging out for young Dutch people in 1930–60. *Young*, 27(2), 123–139. <https://doi.org/10.1177/1103308818778423>

Központi Statisztikai Hivatal (2025). *A népesség gazdasági aktivitása korcsoportok szerint, nemenként*. https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0005.html

Lieberg, Mats (1995). Teenagers and public space. *Communication Research*, 22(6), 720–744. <https://doi.org/10.1177/009365095022006002>

Mohos Edina – Ponyi László (2020). Az ifjúság szabadidő-felhasználási és kultúrafogyasztási szokásai. *Kulturális Szemle*, 14(2), 152–174. <https://kulturalisszemle.hu/14-szam/junior-kutatoj-muhely/mohos-edina-ponyi-laszlo-az-ifjusag-szabadido-felhasznalasi-es-kulturfogyasztasi-szokasai>

Nagy Ádám – Fazekas Anna (2016). Szabad és még szabadabb idők. Szabadidős terek és tevékenységek változása. In Nagy Ádám – Székely Levente (szerk.), *Negyedszázad – Magyar Ifjúság 2012* (pp. 202–241). Budapest: Kutatópont. https://real.mtak.hu/62429/7/203_AdamN_negyedszazadweb.pdf

Speck, Jeff (2013). *Walkable City: How Downtown Can Save America, One Step at a Time*. North Point Press, New York. <https://www.petkovstudio.com/bg/wp-content/uploads/2017/03/Walkable-City.pdf>

Stumpf István (1992). Az ifjúság problémák értelmezése – Ifjúsági kihívás az ezredfordulón. In Boros László, Pál Tamás, Gábor Kálmán, Laki László, Rácz József, Harcsa István, Fazekas Csaba, Gazsó Péter és Stumpf István (szerk.), *Rendszerváltozás és ifjúság* (pp. 9–12). Budapest: MTA Politikai Tudományok Intézete.

Tani, Sirpa (2015). Loosening/tightening spaces in the geographies of hanging out. *Social & Cultural Geography*, 16(2), 125–145. <https://doi.org/10.1080/14649365.2014.884198>

Teveli-Horváth Dorottya – Varga Virág (2023). A magyar kreatív fiatalok lakóhelyválasztási preferenciái és annak változása a COVID-19 fényében. *Tér és társadalom*, 37(1), 71-91. https://www.researchgate.net/publication/369079024_A_magyar_kreativ_fiatalok_lakohelyvalasztasi_preferenciai_es_anna_valtozasa_a_COVID-19_fenyeben

Vanden Abeele, Mariek M. P. (2016). Mobile youth culture: A conceptual development. *Mobile Media & Communication*, 4(1), 85–101. <https://doi.org/10.1177/2050157915601455>

Zinnecker, Jürgen (1982). Jugend 1981: Porträt einer Generation. In J. Zinnecker és Jugendwerk der deutschen Shell (Eds.), *Jugend '81* (pp. 80–122). Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

SZÁZADVÉG

SZÁZADVÉG

„Változó
világunkban
csak minőségi
adatokra
támaszkodva
tudunk jó
döntést hozni.”

A Századvég küldetése, hogy segítsen a tisztánlátásban, hogy minél jobb döntések születhessenek. A jó döntésekhez pedig két dolog kell: világos célok és lényegi információk.

Kollégáink azon dolgoznak, hogy megértsék a hazai és nemzetközi gazdasági, társadalmi folyamatokat, és ezáltal hasznos és érthető tudást szolgáltatassanak a döntéshozóknak; legyenek azok vállalati, kormányzati vezetők, vagy akár magánemberek.

